

KRISTITTYNÄ SUOMESSA

Rippikoulukirja
maahanmuuttajalle
ja ulkosuomalaiselle

LUKIJALLE

Tervetuloa rippikouluun!

Tämä kirja on tarkoitettu

- Sinulle, joka käyt rippikoulun muutettuasi Suomeen
- Sinulle, joka asut ulkomailla, mutta käyt rippikoulun Suomessa tai suomalaisessa seurakunnassa ulkomailla.

Kirkkomme on avoin kaikille ja toivotamme Sinut tervetulleeksi. Kirkkomme voi näyttää erilaiselta kuin mitä olet kuvitellut. Meille on tärkeää vuoropuhelu eri puolilta maailmaa tulevien ja täällä asuvien jäsenten kanssa. Yhteinen keskustelu ja kokemusten jakaminen rikastuttavat kirkkoamme ja seurakuntiemme elämää ja toimintaa. Toivomme, että rippikoulun ja konfirmaation jälkeen tulet mukaan oman seurakuntasi elämään – sen arkeen ja juhlaan, kristittyjen yhteyteen.

Tässä kirjassa on kolme osaa. Ensimmäinen osa tukee kirkon uskoon perehtymistä ja omankielisen katekismuksen opiskelua. Toinen osa kertoo evankelis-luterilaisen kirkkomme luonteesta ja sen toiminnoista, joihin olemme kutsumassa sinua mukaan. Kolmas osa tarkastelee kirkon juuria ja ykseyspyrkimyksiä.

Kirjaa voi käyttää monella tavalla. Se voi toimia esimerkiksi aikuisrippikoulun työkentelyn pohjana tai sen itseopiskelumateriaalina. Voit käyttää sitä tukimateriaalina, kun valmistaudut tulemaan rippikouluun Suomeen ja teet rippikouluun liittyviä tehtäviä.

Kirkko on osa maailmanlaajuisia kristittyjen yhteisöä, jossa ei ole rajoja. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on osa tätä kirkkoa, jossa on tilaa niille, jotka tulevat eri kulttuureista ja traditioista. Erilaisuus rikastuttaa ja avaa monia mahdollisuuksia meille kaikille, jotta voisimme olla osa globaalia ja kansainvälistyvää maailmaa. Toivomme, että tämä kirja auttaa sinua löytämään oman paikkasi Kristuksen kirkossa.

Tämän kirjan on kirjoittanut pastori, TT Markku Antola. Hänen tukenaan on toiminnut työryhmä, johon ovat kuuluneet Marketta Antola (Vuosaaren seurakunta, Helsinki), Jouni Heiskanen (Suomen Lähetysseura), Erkki Jokinen (Helsingin seurakuntayhtymä), Timo Keskitalo (Kansainvälinen srk), Jarmo Kokkonen (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, alkaen 1.1.2005), Elise Kyttä (Nuorten Keskus), Marja-Liisa Laihia (Kirkon maahanmuuttajatyö), Ari Lindqvist (Merimieskirkko), Orlando Molina (Helsingin hiippakunta), Leena Märsylä (Kirkon ulkosuomalaistyö), Marja Pesonen (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, vuoden 2004 loppuun), Ilmari Syrjälä (Helsingin seurakuntayhtymä), Pekka Tukeva (Kirkon kasvatus ja nuorisotyö, vuoden 2004 loppuun) ja Heidi Watia (Jyväskylän kaupunkiseurakunta).

Kristittyinä Suomessa

Sisällys

I KRISTILLINEN USKO

1.	Maailma – yhteinen kotimme	6
2.	Elämä – olemisen tarkoitus	7
3.	Jumala – syy kaiken takana	7
4.	Raamattu – kertomus Jumalan teoista	8
5.	Luoja – yhteinen alkuperä	10
6.	Luonto – mihin kuulumme	12
7.	Syntiinlankeemus – pahaan taipuvainen ihminen	12
8.	Jeesus Kristus – pelastaja	13
9.	Pyhä Henki – toimija keskellämme	15
10.	Käskyt – elämää suojaavat säännöt	17
11.	Seurakunta – kastettujen yhteisö	19
12.	Rippi ja ehtoollinen – voimanlähde elämään	20
13.	Rukous – sydämen puhetta Jumalan kanssa	21
14.	Kärsimys – kipu kuuluu elämään	23
15.	Toivo tulevasta – parhaat päivät ovat edessä	24

II EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO SUOMESSA

1.	Kirkko ja valtio	26
2.	Jumalanpalvelus – messu	27
3.	Kirkkovuosi	29
4.	Kirkolliset toimitukset	31
5.	Seurakunnan työmuodot	34
6.	Seurakunnan työntekijät	38
7.	Kirkon erityistyömuotoja	39
8.	Herätysliikkeet ja tavallisen ihmisen usko	40
9.	Kirkolliset järjestöt ja yhdistykset	43
10.	Kirkollisvero	46
11.	Kirkon hallinto	46

III KIRKON JUURET, JAKAUTUMINEN JA EKUMEEENISET YHTEYS- PYRKIMYKSET

1.	Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret	49
2.	Kuva kirkon jakautumisesta	50
3.	Kirkon jakaantumisen syitä	51
4.	Ekumenia rakentaa kirkkojen ykseyttä	52
5.	Kristilliset symbolit	53

I KRISTILLINEN USKO

Rippikoulussa on kysymys kristinuskon perusasioiden opiskelusta. Nimi viittaa siihen, että rippikoulun päätteeksi kävijä saa osallistua itsenäisesti ehtoolliselle. Ennen vanhaan ehtoollista edelsi yksityinen ripittäytyminen. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta käy rippikoulun. Kastetut kutsutaan rippikouluun viidentoista vuoden iässä. Rippikoulussa on tilaisuus oppia, millaisen yhteisön jäseneksi sinut pienenä kastettiin. Voit käyttää materiaalia myös siinä tapauksessa, ettei sinua vielä ole kastettu. Kasteopetuksen jälkeen voit keskustella rippikoulunopettajasi kanssa ja päättää, haluatko että sinut kastetaan seurakunnan jäseneksi.

Tämä materiaali on valmistettu erityisesti Suomeen muuttaneita ja ulkosuomalaisia varten. Luku I sisältää kristillisen uskon perusasiat. Luku II kuvaa Suomen evankelisluterilaista kirkkoa. Luku III kertoo juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin suhteista, kristillisten kirkkojen eroista ja niiden yhteyden rakentamisesta.

TEHTÄVIÄ
Kuka sinä olet?
Mistä olet tullut?
Millainen kirkko siellä on?

1. Maailma – yhteinen kotimme

Maailma on yhteinen kotimme. Muuttaessamme kauas huomaamme, että asiat tehdään eri tavoin eri kulttuureissa. Jokainen näkee ympäristönsä oman kielen, kulttuurin ja tapojen valossa. Vieraan kulttuurin asiat ovat outoja, kunnes niihin ensin tutustuu ja sitten tottuu.

Moni asia yhdistää eri kulttuurien ihmisiä. Kulttuurista riippumatta ihminen etsii paikkaansa elämässä. Vieraassa kulttuurissa se voi tuntua hankalalta. Elämäntapa Suomessa voi poiketa siitä, mihin muualla on tottunut. Mikään kulttuuri ei ole toista parempi eikä mikään kulttuuri ole yksistään paha tai pelkästään hyvä. Eri kulttuureissa arvostetaan eri asioita. Tutustuessasi paremmin suomalaiseen kulttuuriin tutustut myös siihen, miten Suomessa ajatellaan elämän tarkoituksesta.

TEHTÄVÄ

Millaisiin asioihin olet kiinnittänyt huomiota eläessäsi kahdessa kulttuurissa?

Jokainen kulttuuri sisältää uskon ja uskomuksiin liittyviä asioita. Suomessa on tuhatvuotinen kristillisen uskon perinne. Vaikka arkielämä täyttyy työstä ja opiskelusta, me kyselemme: "miksi olen olemassa" ja "onko elämää kuoleman jälkeen".

2. Elämä – olemisen tarkoitus

Mitä odotat elämästäsi? Monet toivovat nuorena hyvää ammattia ja onnellista perhe-elämää. Aikuisena kaipaamme vakaata toimeentuloa ja terveyttä. Jollekulle itsensä toteuttaminen on tärkeitä. Joku haluaa tulla rikkaaksi ja kuuluisaksi. Elämän kulku määräytyy usein ratkaisevasti sen lähtökohdista. Siksi on hyvä pysähtyä miettimään sitä, millaisia polkuja elämä on kuljettanut.

TEHTÄVÄ

Keskustelkaa elämäkulustanne ja unelmistanne.

Elämä on suuri seikkailu. Itsenäisyystaistelujen ja kansakuntien mullistusten keskellä voi syntyä tilanteita, joissa yksilön oikeudet poljetaan maahan. Kukaan ei etukäteen tiedä elämänsä tapahtumia, eikä niistä kaikista voi olla itse vastuussa. On hyvä rukoilla Jumalan johdatusta jokaiseen päivään. Vaikka rukoilet johdatusta, teet silti itse elämäsi koskevat päätökset. Jumala ei ole automaatti, joka toteuttaa toiveesi. Jumalan kuvaksi luotuna meillä on vastuu elämästämme siltä osin, kun voimme siihen itse vaikuttaa.

3. Jumala – syy kaiken takana

Uskonnotonta kulttuuria ei ole olemassa. Ateistisissa valtioissa uskotaan, että materialistisen maailman ulkopuolella ei ole perimmäistä totuutta. Myös materialismi on eräänlainen uskonto! Jeesus oli kansallisuudeltaan ja uskonnoltaan juutalainen. Kristinusko on syntynyt juutalaisuuden keskellä. Lähi-idässä on saanut alkunsa myös islam. Nämä uskonnot perustuvat siihen lähtökohtaan, että on olemassa yksi Jumala. Luvussa III tarkastellaan näiden uskontojen yhteisiä juuria.

TEHTÄVÄ

Mitä todisteita on esitetty Jumalan olemassaolon puolesta ja sitä vastaan?

Etsimme tarkoitusta olemassaolollemme. Sille on olemassa monia selityksiä. Joskus elämän kriisi ajaa meidät kysymään olemisemme tarkoitusta. Vaikeuksien keskellä joudumme kysymään, mikä on kaikkein tärkeintä. Elämän ahdistus voi ajaa ihmisen huutamaan apua: Jumala, jos olet olemassa, auta minua!

Olemassaolon tarkoitusta on etsittävä koko elämän ajan. Nuorena voi vastaus elämän tarkoitukseen olla erilainen kuin vanhempana. Kristinuskon mukaan voit luottaa siihen, että olet arvokas ihminen, koska Luoja on tahtonut sinut olemaan. Kristinusko kutsuu ihmisiä

uskomaan Jumalaan ja osoittamaan rakkautta lähimmilleen ja kaikille ihmisille.

Hyvä ystävyysuhde voi merkitä paljon. Harrastustoiminnassa voi löytää kiinnostavia asioita, jotka kantavat koko elämää. Rakastaminen ja rakastetuksi tuleminen on osa elämän tarkoitusta. Rakkaus on ajan ja tilan antamista lähimmäiselle. Se on kuuntelemista ja yritystä ymmärtää toista ihmistä. Kuuntelemalla lähimmäistä voit auttaa häntä. Vastaavasti kertomalla huolesi ja murheesi ystävälle voit saada siitä voimaa jatkaa elämässä eteenpäin.

Kauneus, kulttuuri ja taide ovat ihmiselle voimia antava elämän lähde. Luovuus on ihmiseen kätkeytyvä voima. Piirtämällä, maalaamalla, soittamalla, laulamalla tai askartelemalla osallistut Luojan aloittamaan luomiseen ja käytät itsessäsi olevia luovia voimavaroja. Kirjoittaminenkin on luomista. Taide voi olla tapa myös ymmärtää ja aistia Jumalan läheisyyttä. Jumala puhuttelee ihmisiä luonnossa. Hän puhuttelee meitä myös vapautuessamme käyttämään luovia kykyjämme. Koska Jumala on kaikkivaltias, hänet voi kohdata missä tahansa.

Kaikkivaltias Jumala on salaisuus. Häntä ei voi hallita eikä määrittellä. Hänestä voidaan tietää vain se, minkä hän itsestään ilmoittaa.

*VIRSIVINKKI:
Pyhä, pyhä, pyhä! - VK 134
Jumala loi - VK 135*

4. Raamattu – kertomus Jumalan teoista

Raamattu on kirjakokoelma, joka kertoo Jumalan toiminnasta maailmassa. Raamattu on Jumalan sanaa, jonka ihminen on kirjoittanut. Raamattu on kokonaan inhimillinen kirja ja samalla kokonaan jumalallinen kirja.

”Ihmiset ovat puhuneet Pyhän Hengen johtamina sen, minkä ovat Jumalalta saaneet”
(2 Piet. 1: 21).

Vanha Testamentti sisältää 39 kirjaa. Sen alkupuolen kirjoja kutsutaan historiallisiksi *kirjoiksi*. Erityisen tärkeänä pidetään Tooraa, viittä Mooseksen kirjaa. Ne alkavat kuvauksella maailman luomisesta. Niissä kerrotaan myös ihmisen lankeamisesta syntiin. Punaisena lankana on kertomus Israelin kansan vaiheista. Kertomus alkaa, kun Aabraham saa kutsun lähteä luvattuun maahan. Se jatkuu Egyptin orjuuden kuvauksena ja vapautuksena orjuudesta sekä erämaavaelluksesta. Jumala antoi lakinsa, kymmenen käskyä, Moosekselle, joka johdatti kansansa kohti luvattua maata. Muut historialliset kirjat kuvaavat Israelin kansan vaiheita tuomarien ja kuningasten aikana.

Vanha Testamentti sisältää neljä ns. suurta profeettaa (*Jesaja, Jeremia, Hesekiel ja Daniel*) sekä kaksitoista ns. pikkuprofeettaa. Nimitys tulee profeettakirjojen laajuudesta. Niissä kerrotaan, kuinka Jumala toimii profeettojen kautta Israelin kansan historian eri vaiheissa. Profeetat kertoivat aikansa ihmisille ja hallitsijoille, mitä Jumala haluaisi heidän tekevän. Monesti hallitsijat tekivät vastoin Jumalan tahtoa ja saivat siitä rangaistuksen. Hyvin hallinneet johtivat kansan rauhan aikaan.

Kirjoituksissa on elämänviisautta, sananlaskuja ja lauluja elämän tuskasta ja ilosta. Myös miehen ja naisen väliselle rakkaudelle on omistettu kokonainen kirja, Laulujen laulu.

TEHTÄVIÄ

Etsi psalmien kirjasta yksi ylistys- ja yksi valituspsalmi.
Etsi sananlaskujen kirjasta mielestäsi sattuva ohje rippikoululaiselle.

Uusi Testamentti alkaa evankeliumeilla, kertomuksilla Jeesuksen elämästä, kuolemasta ja ylösnousemuksesta. Evankelistat Matteus, Markus, Luukas ja Johannes kirjoittivat jokainen oman kertomuksensa. Evankeliumit ovat saaneet nykyisen muotonsa ensimmäisen kristillisen sukupolven jälkeen. Ne eroavat toisistaan yksityiskohdissa. Evankeliumit todistavat siitä, että Jeesus Kristus oli Vanhan Testamentin ennustama Messias. Hänen ristinkuolemansa ja ylösnousemuksensa ovat kristillisen uskon ydin.

Apostolien teot on Uuden Testamentin historiallinen kirja. Siinä evankelista Luukas kuvaa alkuseurakunnan elämää kristinuskon syntyvaiheessa. Hän korostaa Pyhän Hengen työn merkitystä seurakunnan syntymisessä. Ensimmäiset kristityt olivat juutalaisia. Evankeliumin levitessä kristittyjen joukkoon tuli yhä enemmän muita kuin juutalaisia.

Kirjeet ovat Uuden Testamentin keskeinen sisältö. Useimmat ovat apostoli Paavalin käsialaa. Hän antaa niissä ohjeita seurakunnille. Paavali, ”kansojen apostoli”, teki työtä pääasiassa ei-juutalaisten keskuudessa. Hän korosti sitä, että ihminen saa syntinsä anteeksi ja pelastuu vain uskomalla Jeesukseen. Jeesus hankki sovituksen kuolemalla ristillä ja nousemalla ylös kuolleista. Kirjeessään roomalaisille Paavali painottaa, ettei lain noudattaminen pelasta ketään. Ihminen tulee Jumalalle kelvolliseksi ainoastaan uskon kautta. ”Jumalan vanhurskaus tulee uskosta Jeesukseen Kristukseen, ja sen saavat omakseen kaikki, jotka uskovat. Kaikki ovat samassa asemassa” (Room. 3:22).

Uuden Testamentin viimeinen kirja, Ilmestyskirja, on profeetallinen kirja. Se on kirjoitettu varhaisten kristittyjen vainojen aikana. Se kuvaa viimeisiä aikoja ennen kuin Jeesus tulee toisen kerran maan päälle ja kokoaa kaikki kansat viimeiselle tuomiolle. Ilmestyskirjassa on myös kuvauksia taivaasta, jossa perille päässeet iloitsevat Jumalan luona.

Raamattu on laaja kirjakokoelma. Se kertoo ihmisen ja Jumalan kohtaamisesta. Raamatun sisältö aukeaa parhaiten, kun lukee sitä rukoillen ja etsii siitä elävää Jumalaa. Raamatun keskus on Jeesus Kristus. Siksi on hyvä aloittaa sen lukeminen evankeliumeista. Pienois-evankeliumi, Joh. 3:16, tiivistää Raamatun ytimen:

”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoa Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo hukkuisi, vaan saisi iankaikkisen elämän.”

POHDI OPETTAJAN KANSSA
Kuinka lukea Raamattua?

VIRSIVINKKI:

On meillä aarre verraton VK 183
Jumala omi linnamme VK 170

5. Luoja – yhteinen alkuperä

Uskontunnustus; ensimmäinen uskonkappale

Minä uskon Jumalaan, Isään kaikkivaltiaaseen, taivaan ja maan Luojaan.

Jumala toimii maailmassa kolmella eri tavalla. Hän loi maailman. Hän tuli Jeesuksessa pelastamaan syntiin langenneet ihmiset. Ja hän kutsuu ihmisiä valtakuntaansa Pyhän Hengen välityksellä. Kaikki tämä on yhden ja saman Jumalan työtä. Jumalaa kutsutaan kolmiyhteiseksi.

Raamattu kuvaa ihmisten kokemuksia siitä, miten Jumala on heidän elämässään toiminut. Raamatun todistus Jumalasta on hänen itseilmoituksensa. Salattu Jumala on halunnut kertoa jotain itsestään. Kun Israelilaiset halusivat tietää Jumalan nimen, tämä vastasi: *Minä olen se joka olen* (2 Moos. 3:14). Jumala oli siis olemassa jo ennen luomista eikä hänen olemiseensa vaikuta mikään luotu. Jumala haluaa pysyä salattuna Vanhassa testamentissa. Uuden testamentin mukaan hänestä saa parhaan kuvan Jeesuksen välityksellä. Johannes kirjoittaa evankeliumissaan: *Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Ainoa poika, joka itse on Jumala, ja joka aina on Isän vierellä, on opettanut meidät tuntemaan hänet* (Joh. 1:18).

Vanhan testamentin mukaan Jumala loi kaiken, näkyvän ja näkymättömän. Hän aloitti luomalla valon. Hän erotti vedet vesistä, loi auringon, kuun ja tähdet. Luomiskertomus heijastelee oman aikansa maailmankuvaa, jossa maata ajateltiin pannukakkuna ja taivaita kaarina kakun yläpuolella.

Viimeiseksi luotiin ihminen. *Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät* (1 Moos. 1:27). Jumala antoi ihmiselle tehtäväksi lisääntyä ja ottaa maa valtaansa sekä viljellä ja varjella sitä. Hän antoi maan kasvit ja elävät olennot ihmisen ravinnoksi. Jumala katsoi luomisensa tulosta ja näki, että kaikki oli hyvää. Luominen kesti kuusi päivää. Seitsemäntenä päivänä Jumala lepäsi.

Luojan ylistys

*Ylistä Herraa, minun sieluni!
Herra, minun Jumalani, miten suuri ja mahtava sinä olet!
Sinun vaatteenasi on kirkkaus ja kunnia,
valo ympäröi sinut kuin viitta.
Sinä olet levittänyt taivaan kuin telttakankaan
ja tehnyt salisi ylisten vetten keskelle...
Sinä perustit maan lujasti paikoilleen,
horjumatta se pysyy ajasta aikaan...
Vuorten rinteille sinä puhkaisit lähteet,
vedet juoksevat puroina ja virtaavat laaksoissa.
Ne juottavat kaikki maan eläimet,
villiaasikin saa sammuttaa janonsa.
Niiden äärellä asuvat taivaan linnut
ja visertävät lehvissä vesien partailla...
Lukemattomat ovat tekosi, Herra.
Miten viisaasti olet ne tehnyt!
Koko maa on täynnä sinun luotujasi (Ps. 104:1-3,5,10-12,24).*

Osa kristityistä ajattelee, että luomiskertomus on sellaisenaan tapahtunut historiallinen tapahtumisen kuvaus luomisesta. Nykyään, kun maailman syntyä pyritään selittämään tie-

teellisesti, ajatellaan, että luomiskertomusta ei ole tarkoitettu historialliseksi kuvaukseksi luomisesta. Pikemminkin luomiskertomus vastaa kysymyksiin, kuka on kaiken takana ja mikä on ihmiselle annettu tehtävä luomakunnan kokonaisuudessa. Luomiskertomus ja tieteellinen maailmankuva eivät siis välttämättä ole ristiriidassa keskenään.

Luomiskertomuksen valossa mikään ihmisryhmä ei voi ajatella olevansa muita arvokkaampi tai parempi. Kaikki ovat yhtä arvokkaita ja yhtä lähellä Jumalaa. Kaikilla ihmisillä on yhteinen isä kulttuuriin, etniseen taustaan ja uskontoon katsomatta. Ihminen luotiin Jumalan kuvaksi ja kaikki luotiin hyväksi. Hän myös tietää luonnostaan, että on tehtävä hyvää ja vältettävä pahaa. Jumalan kuvana tehtävämme on hoitaa ja varjella vastuullemme annettua luomakuntaa. Kristinuskon peruskirja antaa perusteet työskennellä sekä luonnonsuojelun että kansainvälisen rauhantyön hyväksi.

Fransiscus Assisilaisen rauhanrukous keskiajalta

*Vapahtajani,
tee minusta rauhasi välikappale;
niin että sinne,
missä on vihaa, toisin rakkauden,
missä loukkausta, toisin anteeksiannon,
missä epäsopua, loisin yksimielisyyden,
missä erehdystä, osoittaisin totuuden,
missä epäilystä, auttaisin uskoon,
missä epätoivoa, nostaisin luottamuksen,
missä pimeyttä, loisin Sinun valoasi,
missä surua, virittäisin ilon ja lohdutuksen.*

*Niin että, oi Mestari,
en yrittäisi niin paljon
etsiä lohdutusta kuin lohduttaa muita,
hakea ymmärrystä kuin ymmärtää toisia,
pyytää rakkautta kuin rakastaa muita.
Sillä antaessaan saa,
kadottaessaan löytää,
unohtaessaan saa anteeksi,
kuollessaan nousee iankaikkiseen elämään.
Aamen.*

TEHTÄVÄ

Mitä voit tehdä maailman rauhan hyväksi?

Maailmaa tarkastelemalla voimme, luomisen perusteella, päätellä jotain Jumalasta. Tätä kutsutaan yleiseksi ilmoitukseksi.

VIRSIVINKKI:

Jo joutui armas aika *VK 571*

Nouskaamme vuorelle korkeimmalle *VK 515*

6. Luonto – mihin kuulumme

Ihminen on osa luomakuntaa. Elämä maapallolla on riippuvainen vedestä ja luonnon itsesääätelyjärjestelmästä. Kullakin ilmastoalueella elää ja kasvaa sinne sopeutunut kasvisto ja eläimistö. Ihminen käyttää ravinnokseen sekä kasveja että eläimiä. Ihminen elää ja tulee toimeen vain luonnon ekosysteemin osana.

POHDITTAVAKSI

Vertaa ilmasto-oloja entisessä ja nykyisessä asuinmaassasi.

Luonto elää ja muuttuu jatkuvasti. Lämpötila ja sää vaihtelevat ennustamattomalla tavalla. Maan kuori muokkautuu hiljalleen ja se saa aikaan maanjäristyksiä. Vulkaaniset vuoret purkautuvat ajallaan. Osa maapallolla tapahtuvista ilmastomuutoksista on ihmisen aiheuttamia. Ihmiskunta on polttanut suuren määrän kivihiihtä, öljyä ja maakaasua. Maan ilmakehän hiilidioksidipitoisuus on siksi noussut varsinkin, kun sademetsiä on samalla hakattu. Lämpötilan nousu voi vähitellen sulattaa napajäätiköitä ja nostaa valtameren vedenpintaa. Myös luonnon ja vesistöjen saastuminen uhkaa maapallon elämää. Ylikansoitus rasittaa luontoa yli sen sietokyvyn. On tarpeen suojella luontoa, koska ihmiskunnan elintavat uhkaavat elämää maapallolla.

TEHTÄVÄ

Mitä voi tehdä luonnonsuojelun edistämiseksi?

VIRSIVINKKI:

Kiitä Herraa yö ja päivä *VK 461*
Soi kunniaksi Luojan *VK 462*

7. Syntiinlankeemus – pahaan taipuvainen ihminen

Luomista seuraa Raamatussa kuvaus syntiinlankeemuksesta (1. Moos. 3). Eeva ja Adam, ensimmäiset ihmiset, saivat nauttia kaikesta paratiisissa olevasta. Ainoastaan kielletyn puun hedelmiin he eivät saaneet koskea. Käärmeen houkuttelemana ensin Eeva ja sitten Adam ottivat ja söivät kielletyn puun hedelmiä. Väärin tehtyään he piiloutuivat Jumalalta. Todettuun tapahtuneen Jumala ajoi Adamin ja Eevan pois paratiisista. Tästä lähtien heidän tuli ansaita elantonsa kovalla työllä.

Ihminen luotiin Jumalan kuvaksi ja kaikki luotu oli hyvää. Kun katsomme ympärillemme, näemme kuitenkin paljon paha. Syntiinlankeemus muistuttaa siitä, että ihmisessä asuu taipumus pahaan. Se johtaa synnin tekemiseen ja syyllisyyteen Jumalan edessä. Ihminen tekee väärin, vaikka tietäsi, mikä on oikein. Houkutus syödä kielletyn puun hedelmää oli suuri siksi, että ihminen kuvitteli siten tulevansa Jumalan vertaiseksi. Synti ei ole vain yksittäisiä vääriä tekoja, vaan se on uhmakas ja ylpeä asenne Jumalaa kohtaan. Synti erottaa meidät Jumalasta ja toisista ihmisistä.

Synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Jeesuksessa Kristuksessa, meidän Herrassamme (Room. 6:23).

VIRSIVINKKI

Tästäkin päivän tahdon nyt kiittää *VK 561*

8. Jeesus Kristus – pelastaja

Uskontunnustus; toinen uskonkappale

Minä uskon Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme, joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Mariasta, kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin. Astui alas tuonelaan, nousi kolmantena päivänä kuolleista, astui ylös taivaisiin, istuu Jumalan, Isän, kaikkivaltiaan oikealla puolella ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.

Ihminen joutui eroon Jumalasta synnin vuoksi. Jumala halusi kuitenkin palauttaa yhteyden. Siksi hän lähetti Poikansa, Jeesuksen, pelastamaan maailman. Vanhassa Testamentissa ennustettiin, että kansan vapauttaja oli tulossa. Kun aika koitti, Vapahtaja syntyi Beetlehemissä. Israelin kansa ei kuitenkaan huolinut häntä Messiaakseen.

Jeesus oli historiallinen henkilö. Hän kutsui itselleen kaksitoista opetuslasta, jotka kulivat hänen mukanaan. Hän osoitti huomiota niille, joita muut halveksivat. Hän puhui sorrettujen puolesta. Hän paransi sairaita, ajoi ulos riivaajia ja herätti kuolleitakin. Hänen tunnustuksensa liittyivät julistukseen Jumalan valtakunnan tulemisesta. Hänen toimintansa herätti paljon huomiota. Myös tuolloin eläneet historioitsijat mainitsevat hänet.

TEHTÄVÄ

Tutkikaa Jeesuksen tunnustekoja, esimerkiksi:

Kaanaan häät (Joh. 2:1-12), *Jeesus parantaa miehen Betesdan altaalla* (Joh. 5:1-18), *Jeesus ruokkii viisituhatta miestä* (Mark. 6:30-44), *Jeesus parantaa kymmenen spitaalista* (Luuk. 17:11-19), *Jeesus Kapernaumin synagoogassa* (Luuk. 4:31-37).

Jeesus tuli erityisen tunnetuksi ihmisten mieliin jääneistä opetuksistaan.

Hän julisti, että Jumalan valtakunta oli tullut ihmisten keskele.

Monesti hän käytti opetuksissaan vertauksia.

TEHTÄVÄ

Tutkikaa Jeesuksen opetuksia ja vertauksia. Pohtikaa miten ne voisivat liittyä maahanmuuttajan elämäntilanteisiin, esimerkiksi:

Laupias samarialainen (Luuk. 10:29-37), *Tuhlaajapoikavertaus* (Luuk. 15:11-32), *Nainen Sykarin kaivolla* (Joh. 4:1-42), *Kanaantilaisnaisen usko* (Matt. 15:21-28), *Kylväjävertaus* (Mark. 4:1-20).

Vanha testamentti kertoo, kuinka tempelissä oli uhrattava eläinuhri kansan syntien sovittamiseksi. Kerran vuodessa pantiin kansan synnit pukin niskaan, joka ajettiin autiomaaahan. Näin saatiin aikaan sovitus niistä rikkomuksista, joihin ihmiset olivat syyllistyneet. Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen opetuslapsille selvisi, että ristinkuolema oli kertakaikkinen sovitusuhri kaikkien ihmisten syntien sovittamiseksi kaikkina aikoina. Israelin kansalle luvattu pelastus olikin kaikkia kansoja varten. Tästä oivalluksesta tuli kristinuskon lähtökohta.

Voimme ottaa vastaan Jeesuksen valmistaman pelastuksen uskomalla siihen, että Jeesus on kärsinyt syntiemme rangaistuksen. Usko, jolla pelastus omistetaan, on Jumalan lahja. Kun vakuutumme Jumalan armosta ja rakkaudesta, Jeesus itse tulee asumaan sydämeemme. Martti Luther opetti, että Kristus on läsnä itse uskossa. Näin usko välittää meille Jumalan valmistaman pelastuksen.

Jeesus Kristus on kristinuskon ydin. Hän on Jumalan erityinen ilmoitus. Jeesus eli tavallisen ihmisen elämän kuitenkin ilman syntiä. Evankeliumit kertovat, että hän söi ja joi, iloitsi ja itki. Hän tunsi kipua ja elämän tuskaa niin kuin jokainen meistä. Hän ei kuitenkaan ollut vain tavallinen ihminen. Jeesus oli Jumalan lähettiläs; Jumalan Poika. Jeesus oli Jumalan inkarnaatio, lihaksi tuleminen (Joh. 1:14). Jumala osoitti rakkautensa ihmisiä kohtaan elämällä ihmisen elämän. Jeesus oli sekä ihminen että Jumala. Jumalan tuleminen ihmiseksi on uskon salaisuus.

Jeesuksen oppilaat pitivät häntä Messiaana, Israelin kansan pelastajana. Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemisen jälkeen he ymmärsivät, että Messias halusi vapauttaa kaikki kansat synnistä ja syyllisyydestä. Kristus on toivon merkki maailmassa. Jumala herätti hänet kuolleista ja osoitti, ettei kuolema ole kaiken loppu.

Pitkäperjantain rukous

*Rakas Vapahtaja,
Pyhä ristisi, sovituksen puu,
kohoaa tänäänkin seurakuntasi yllä.
Ole ylistetty ristinkuolemastasi
ja sovituksen sanasta, jota saamme kuulla.
Varjele, ettei mikään valhe
pimentäisi meiltä pelastuksen tietä
eikä ristin selkeää sanomaa.
Kun omaatuntoamme painaa syyllisyys
ja rauhattomuus hämmentää mieltä,
auta meitä parantumaan
ja löytämään rauha sinun haavoissasi.
Sinulle olkoon ylistys ikuisesti. Aamen.*

Ylösnousemuksen jälkeen Jeesus palasi Isänsä luokse taivaaseen. Hänellä on nyt kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Viimeisenä päivänä Kristus kokoaa kaikki kansat eteensä tuomiolle. Silloin häneen uskovat pääsevät taivaaseen ja hänet hylänneet joutuvat lopulliseen eroon Jumalasta.

TEHTÄVÄ

Mitä todisteita Uusi testamentti tarjoaa siitä, että Jeesus on ihminen?
Mitä todisteita Uusi testamentti tarjoaa siitä, että Jeesus on Jumala?
(Luuk. 2:21-24, Joh. 11:32-44, Matt. 28:18-20, Joh. 21:1-14, Hepr. 5:7)

Skotlantilaiseen kansansävelmään sanoitettu laulu, *Ihmeellinen armo*, kuvaa oivallusta siitä, että Jumalan armo Kristuksessa kuuluu juuri minulle.

Ihmeellinen armo

Amazing Grace

1. Oi armon ihme, tällaisen
sait kiinni eksyneen!
Aukaisit silmät sokean,
nyt katson Jeesukseen.

1. Amazing grace! How sweet the sound -
That saved a wretch like me!
I once was lost, but now am found,
was blind but now I see.

2. Vain armo murtaa sydämen
ja taas sen tyynnyttää.
En armon ensi katsetta
voi kyllin ylistää.

2. 'Twas grace that taught my heart to fear,
and grace my fears relieved;
How precious did that grace appear
The hour I first believed.

3. On täynnä vaaraa juonia
ja taisteluja tie,
vaan armo kulkee suojana
ja kerran kotiin vie.

3. Thru many dangers, toils and snares,
I have already come;
'Tis grace hath brought me safe thus far,
And grace will lead me home.

4. Kun tuhat vuotta taivaassa
on kiitos vyörynyt,
me armon lapset huomaamme,
se vasta alkaa nyt!

4. When we've been there ten thousand years,
Bright shining as the sun.
We've no less days to sing God's praise
Than when we'd first begun.

VIRSIVINKKI:

Totuuden Henki VK 484
Jeesus, meitä kosketa nyt VK 502

9. Pyhä Henki – toimija keskellämme

Uskontunnustus; kolmas uskonkappale

Minä uskon Pyhään Henkeen, pyhän yhteisen seurakunnan, pyhään yhteyden, syntien anteeksiantamisen, ruumiin ylösnousemisen ja iankaikkisen elämän.

Jo luomisessa Jumala pani ihmiseen henkensä: ”*Ja Herra Jumala muovasi maan tomusta ihmisen ja puhalsi hänen sieraimiinsa elämän henkäyksen. Näin ihmisestä tuli elävä olento*” (1. Moos. 2:7). Elämä itsessään on mahdollista vain Jumalan elämää ylläpitävän henkäyksen vaikutuksesta. Jumalan Pyhä Henki antoi Vanhan testamentin profeetoille viisauden puhua Herran sanoja aikansa ihmisille. Jumalan Henki on elämän oma henki.

Uusi testamentti kertoo, että kristillinen seurakunta syntyi helluntaina, kun Pyhä Henki vuodatettiin.

”Kun sitten koitti helluntaipäivä, he olivat kaikki yhdessä koolla. Yhtäkkiä kuului taivaalta kohahdus, kuin olisi käynyt raju tuulenpuuska, ja se täytti koko sen talon, jossa he olivat. He näkivät tulenlieskoja, kuin kieliä, jotka jakaantuivat ja laskeutuivat itse kunkin päälle. He tulivat täyteen Pyhää Henkeä ja alkoivat puhua eri kielillä sitä, mitä Henki antoi heille puhuttavaksi” (Apt. 2:1-4).

Helluntain tapahtumat herättivät kummastusta. Epäiltiin, että apostolit ovat juovuksissa. Pietari piti puheen, jossa hän vakuutti, että tässä toteutuu profeetta Joelin ennustus Jumalan Hengen vuodattamisesta ihmisiin. Puheen jälkeen ihmiset kyselivät, mitä heidän tulee tehdä. Pietari neuvoi heitä kääntymään ja ottamaan kasteen Jeesuksen Kristuksen nimessä, näin he saisivat syntinsä anteeksi. Apostolien teoissa kerrotaan, että sinä päivänä uskovien joukko lisääntyi noin 3000 hengellä.

Kristityt ovat aina kokoontuneet yhteen lukemaan Jumalan sanaa, laulamaan ja rukoilemaan. Pyhä Henki kutsuu uskomaan Jumalaan ja Kristukseen. Meidät on kutsuttu rakastamaan toinen toistamme sekä jakamaan toistemme ilot ja surut.

Jeesuksen mukaan: ”*Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä minun nimessäni lähettää, opettaa teille kaiken ja palauttaa mieleenne kaiken, mitä minä olen teille puhunut*” (Joh. 14:26).

Pyhän Hengen vaikutuksesta voimme ymmärtää Jumalan rakkauden Kristuksessa. Hän synnyttää uskon, joka tuo Kristuksen asumaan sydämeemme. Pyhä Henki antaa myös armolahjoja. Hän antaa ihmiselle kyvyn ja tahdon rakastaa ja palvella lähimmäistä sekä todistaa Kristuksesta. Seurakunnassa tarvitaan monenlaisia lahjoja siksi, että tehtäviä on paljon. Jotkut ovat johtajia, toiset jakavat tietoa, jotkut palvelevat ja toiset rohkaisevat. Joillakuilla on kyky parantaa, jotkut profetoivat ja puhuvat kielillä. Näitä kutsutaan armolahjoiksi. *Kaiken tämän saa aikaan yksi ja sama Henki, joka jakaa kullekin omat lahjansa niin kuin tahtoo* (1. Kor. 12:11). Armolahjat tähtäävät siihen, että ihmiset tulisivat vakuuttuneiksi Jumalan rakkaudesta.

Jokaisen kristityn tehtävä on välittää ilosanoma Kristuksesta eteenpäin. Pyhä Henki lähettää ja varustaa ihmisen julistamaan Sanaa ja elämään Jumalan tahdon mukaan. Kristillinen seurakunta on armon yhteisö. Kukaan ei voi omassa voimassaan täyttää Jumalan tahtoa. Pyhä Henki on pyhittäjä. Hän tekee syntisestä ihmisestä pyhän. Kristitty on samalla kertaa itsessään syntinen ja Kristuksessa pyhä, Jumalalle kelpaava.

Pyhä Henki synnyttää uskon siihen, että Jeesus Kristus on sovittanut syntimme. Kristus asuu uskon kautta sydämessämme. Syntien sovitus tapahtuu meissä silloin, kun Pyhä Henki kirkastaa Jumalan sovituksen omaksemme.

Helluntaipäivän hymni

Tule Pyhä Henki,
lähetä taivaasta alas
valosi säteily.
Tule, köyhien Isä
tule, lahjojen antaja,
tule, sydänten valo.
Sinä paras lohduttaja,
sielun hyvä vieras,
suloinen virkistys.
Työssä olet lepo
helteessä virvoitus
itkussa lohdutus.
Sinä kaikkein pyhin
kirkkaus ja valo,
täytä uskollistesi sydämet.
Ilman sinun voimaasi
ihminen on tyhjä,
kukaan ei ole viaton.
Pese se, mikä on saastainen,
kastele se, mikä on kuiva.
paranna se, mikä on haavoittunut.
Pehmitä se, mikä on kova,
lämmitä se, mikä on kylmä,
opasta häntä, joka on eksynyt.
Anna uskollisillesi,
sinuun luottaville,
pyhät seitsemän lahjaasi.

Veni Sancte Spiritus. Sequentia,
Canteburyläinen E. Langton, s. XIII.
Veni Sancte Spritus,
Et emitte caelitus
Lucis tuae radium.
Veni pater pauperum,
Veni dator munerum,
Veni lumen cordium.
Consolator optime,
Dulcis hospes animae,
Dulce refrigerium.
In labore requies,
In aestu temperies,
In fletu solatium.
O lux beatissima,
Reple cordis intima
Tuorum fidelium.
Sine tuo numine,
Nihil est in homine,
Nihil est innoxium.
Lava quod est sordidum,
Riga quod est aridum,
Sana quod est saucium.
Flecte quod est rigidum,
Fove quod est frigidum,
Rege quod est devium.
Da tuis fidelibus,
In te confidentibus,
Sacrum septenarium.

Anna uskon vahvistus,
anna autuas loppu,
lahjoita ikuinen ilo.
Aamen.

Da virtutis meritum,
Da salutis exitum,
Da perenne gaudium.
Amen.

VIRSIVINKKI:

Kosketa minua, Henki *VK 125*

10. Käskyt – elämää suojaavat säännöt

Jumala teki liiton kansansa Israelin kanssa. Hän antoi Moosekselle lain, jota kansan piti noudattaa. Siten Jumala lupasi siunata kansaansa ja pitää siitä huolta (2 Moos. 20:1-17). Israelin kansa rikkoi käskyt moneen kertaan ja joutui kärsimään rikkomuksistaan.

Jumalan antamat käskyt ovat elämää suojelevia sääntöjä, elämän oma laki. Niitä noudattamalla elämä pysyy ehjänä. Käskyjen rikkominen aiheuttaa kärsimystä itselle ja muille.

TEHTÄVÄ

Lue, mitä katekismus opettaa käskyistä.

Käskyt yhdestä kolmeen koskevat ihmisen suhdetta Jumalaan.

KÄSKYT 1-3

1. Minä olen Herra sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita jumalia.

Ensimmäinen käsky kysyy kuka on Jumalamme. Rakennamme hyvää elämää ja turvallisuutta omalla työllämme. Emme voi kuitenkaan rakentaa turvallisuutta ja tulevaisuuden toivoa itsemme tai minkään epäjumalan varaan. Omaisuus, raha tai maine voi olla epäjumala, jos luotamme siihen. Turvallisuutemme ei voi perustua omaan taitoon, rikkauteen eikä kuuluisuuteen. Ainoa kestävä turva on kaikkivaltias Jumala. Siksi häntä tulee kunnioittaa ja rakastaa yli kaiken.

KESKUSTELTAVAKSI

Mitä teet silloin, kun elämäsi turvallisuus järkkyy?

2. Älä käytä väärin Herran, sinun Jumalasi nimeä.

Jumala on pyhä. Jumalan nimeä tulee käyttää rukoukseen ja hiljentymiseen. Hän lupaa läsnäolonsa sinne, missä häntä rukoillaan. Vannominen ja sadattelu Jumalan nimessä on hänen pilkkaamistaan.

3. Pyhitä lepopäivä.

Nykyajan tehokkuusajattelu ja stressaava elämäntapa johtavat usein uupumukseen. Levolle ei anneta riittävästi arvoa. Jumala lepäsi luomistyönsä päätteeksi. Ihminen elää onnellisena levätessään ja nukkuessaan riittävästi. Kolmas käsky kehottaa käyttämään aikaa Raamatun lukemiseen, rukoukseen ja jumalanpalvelukseen. Lepopäivä pyhitetään tekemällä ero arjen ja pyhän välillä.

TEHTÄVÄ

Mitä tapoja sinulla on viettää lepopäivää?
Miten siinä toteutuvat lepo, virkistys ja pyhittäminen?

Käskyt neljästä kymmeneen koskevat ihmisen suhdetta lähimmäiseen.

KÄSKYT 4-10:

4. *Kunnioita isääsi ja äitiäsi.*

Jokaisella lapsella tulisi olla äiti ja isä, jotka häntä rakastavat. Vanhemmat takaavat lapselleen perusturvallisuuden. Lapsen tulee kunnioittaa vanhempiaan. Käsky koskee myös laillisen esivallan kunnioittamista. Kristityn tulee toimia niin, että yhteiskunta edistää oikeudenmukaisuutta.

TEHTÄVÄ

Miten perheessäsi/suomalaisessa yhteiskunnassa toteutuu vanhempien kunnioittaminen?

5. *Älä tapa.*

Suomessa on melko turvallista liikkua. Ulkonainen turvallisuus kätkee sisäänsä ongelmia. Yksinäisyys ja orpous, epäluulot ja vierauden tunne vaivaavat monia. Siitä voi seurata vihaa ja aggressiota. Vihassaan ihminen voi vahingoittaa muita ihmisiä fyysisesti tai loukkaavilla sanoilla. Vihaa pitäisi osata käsitellä. On hyvä, jos mieltä vaivaavat asiat voi jakaa luotettavan ihmisen kanssa. Tehtävämme on suojella lähimmäistemme henkeä ja elämää. Toisen tarpeen huomaaminen on hänen rakastamistaan.

TEHTÄVÄ

Jokainen vihastuu joskus. Mitä teet kun olet kiukkuinen?
Miten kiukkusi lauhtuu?

6. *Älä tee aviorikosta.*

Seksuaalisuus on osa Jumalan luomistyötä; meidät on luotu miehiksi ja naisiksi. Seksuaalisuus antaa energiaa elämään. Sitä ei tule irrottaa rakkaudesta ja vastuusta. Avioliitossa sitoudumme rakastamaan kumppanimme hyvinä ja pahoina päivinä. Avioliitto tarjoaa turvallisen ympäristön lapsen kasvamiselle ja antaa mallin siitä, miten eletään läheisessä ihmissuhteessa.

Puolison pettäminen aiheuttaa syvät haavat kaikille osapuolille. Kumppaneiden keskinäinen rakkaus ja anteeksiantamus voivat uudistaa rikkoutuneen liiton. Avioero voi olla jatkuvaa kärsimystä parempi vaihtoehto, vaikka sen läpi käyminen on aina tuskallista.

TEHTÄVÄ

Millaisia ominaisuuksia odotat kumppaniltasi?

7. *Älä varasta.*

9. *Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.*

10. *Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä on hänen omaansa.*

Seitsemäs, yhdeksäs ja kymmenes käsky käsittelevät toiselle kuuluvan omaisuuden suojelemista. Sitä mukaa kun kaikilla on yhä enemmän omaisuutta myös omaisuusrikokset li-

sääntyvät. Jumalan luoma hyvyys on tarkoitettu kaikille, eikä kenelläkään ole oikeutta riistää toisen omaa. Sitä ei saa hankkia itselleen petoksella eikä vääryydellä. Tehtävämme on huolehtia siitä, että jokaisella olisi elämistä varten välttämättömyys.

Jokaisella ihmisellä on oma tehtävänsä ja elinympäristönsä. On väärin tavoitella toisen tehtävää ja toisen omaa. Sen sijaan tulee etsiä ja kysellä omaa paikkaansa elämässä. Jokainen tarvitsee uuteen kotimaahan asettuessaan luotettavia ystäviä ja tukijoita. Kristityn tehtävä on nähdä lähimmäisen hätä ja auttaa mahdollisuuksiensa mukaan.

TEHTÄVÄ

Mitä apua olet saanut sopeutuessasi uuteen asuinmaahan?

Mitä apua olisit tarvinnut?

Miten voit auttaa muita vastaavassa tilanteessa olevia?

8. Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäs.

Ihmissuhde voi perustua vain rehellisyyteen. Pahan puhuminen lähimmäisestä vahingoittaa häntä ja lopulta myös puhujaa itseään. Jos toivot toisten puhuvan itsestäsi totuudenmukaisesti, tee samoin. Jeesus esitti periaatteen, jota on nimitetty kultaiseksi säännöksi: ”*Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille*” (Matt. 7:12).

Käskyt eivät ole vain kieltomerkkejä. Ne osoittavat myös kuinka meidän tulee elää, jotta täyttäisimme elämässämme Jumalan tahdon. Kukaan ei pysty täysin noudattamaan käskyjä. Voimme kyllä olla tappamatta ketään, mutta varmasti joskus pahoitamme jonkun mielen. Ajatuksissakin tehty rikkomus on syntiä Jumalan edessä. Siksi tarvitsemme Jeesuksen sovitus-työhön perustuvaa armoa ja anteeksiantamusta. Kristityn elämä on armahdetun syntisen elämää.

On tärkeitä, että pyrimme elämään käskyjen mukaan vaikka emme aina onnistuisikaan. Jumalan laki suojelee elämää. Jeesus tiivistä kymmenen käskyä rakkauden kaksoiskäskyksi: ”*Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja mielestäsi ja lähimmäistä niin kuin itseäsi*” (Matt. 22:37, 39).

Kristityn elämä on elämää armon varassa. Vaikka rikomme käskyjä – tahallaan tai vahingossa – saamme elää armahdettuina syntisinä. Emme saa hyväksyä vääryyttä elämäntavaksemme. Kun lankeamme syntiin, saamme tunnustaa sen, ripittäytyä ja ottaa vastaan anteeksi-antamuksen.

VIRSIVINKKI:

Kun on turva Jumalassa VK 397

On hyvydessään Jumala VK 262

11. Seurakunta – kastettujen yhteisö

Kaste- ja lähetyskäsky:

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti (Matt. 28:18-20).

Jeesus antoi tämän tehtävän kahdelletoista opetuslapselleen. Kahden tuhannen vuoden jälkeen kolmasosa maailman ihmisistä on kastettu kristityiksi. Kristillinen kaste kolmiyhteisen Jumalan nimeen liittää kastettavan maailmanlaajan Kristuksen kirkon yhteyteen. Otsaasi piirretty ristinmerkki muistuttaa siitä, että Kristus kärsi ja kuoli puolestasi.

Alkuseurakunnassa kastettiin aikuisia, jotka tahtoivat tulla kristityiksi. Upotuskaste kertoo siitä, että kasteessa syntinen ihminen vaipuu kokonaan veden alle ja tilalle nousee uusi, Kristuksen anteeksiantamuksen saanut ihminen. Jo varhain alettiin kastaa kokonaisia perheitä. Näin myös pienet lapset kastettiin. Samalla yleistyi myös valelukaste; siinä vettä valetaan kastettavan päähän kolmesti. Suurin osa maailman kristityistä kastetaan jo lapsena. Kun vanhemmat tuovat lapsensa kastettavaksi, he samalla sitoutuvat antamaan hänelle kristillisen kasvatuksen.

TEHTÄVÄ

Millaisia kastetapoja olet nähnyt?

Jumala jakaa armoaan sanan ja sakramenttien välityksellä. Kaste on toinen kirkkomme sakramenteista, pyhistä toimituksista. Kerran toimitettu kaste on aina pätevä. Luterilaisen käsityksen mukaan kaste ja ehtoollinen ovat sakramenteja siksi, että niissä yhdistyvät Jumalan sanan lupaus ja näkyvä aine ja niistä on olemassa Jeesuksen käsky. Kastevesi pesee pois syntimme. Kastettava saa oppaakseen Pyhän Hengen, joka johdattaa häntä läpi elämän. Sakramentti on armon näkyvä merkki.

Kaste toimitetaan kolmiyhteisen Jumalan nimeen. Mikäli kastettava on aikuinen, hän tunnustaa ensin uskonsa yhdessä seurakunnan kanssa. Lasta kastettaessa vanhemmat ja kummit tunnustavat uskonsa. Sitten pappi sanoo kastettavan nimen ja valaa vettä hänen päähänsä kolme kertaa lausuen: ”Minä kastan sinut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen”. Vanhemmat ja kummit siunaavat kastettua käten päälle panemisella, jolloin pappi lausuu: ”Herramme Jeesuksen Kristuksen armo, Jumalan Isän rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon sinun kanssasi nyt ja aina”. Kaste on Jumalan lahja, jota ei voi ansaita.

TEHTÄVÄ

Jos sinut on kastettu, ota selville, missä se tapahtui ja ketkä olivat läsnä tilaisuudessa. Jos valmistaudut kasteelle, käy läpi tulevan kasteen järjestelyt kastavan papin kanssa.

Kaste on portti seurakuntaan. Se tekee meistä kirkon jäseniä ja Jeesuksen opetuslapsia. Jokaisella kastettavalla on vähintään kaksi kummiä. Nämä rippikoulun käyneet ja konfirmoidut aikuiset ovat vanhempien tukena kastetun kristillisessä kasvatuksessa. Heidän tehtävänsä on myös rukoilla kastetun puolesta.

VIRSIVINKKI

Tuomme luokse Jeesuksen VK 218

12. Rippi ja ehtoollinen – voimanlähde elämään

Joskus voi jokin asia painaa mieltä niin, ettei siitä pääse millään eroon. Silloin on hyvä ripittäytyä yksityisesti. Rippi on synnin tunnustamista ääneen toisen kuullen ja anteeksiantamuksen vastaanottamista. Ripin voi ottaa vastaan kuka tahansa luotettava kristitty. Pappi on vaitiolovelvollinen ripin yhteydessä kuulemistaan asioista. Kun kerromme mieltä painavan asian ääneen, on helpompi vastaanottaa synninpäästö rippi-isän tai -äidin lausumana. Ripissä Jumala antaa kaikki syntimme anteeksi. Jokainen jumalanpalvelus alkaa yleisellä ripillä.

Ehtoollinen on toinen kirkkomme sakramenteista. Jeesus on itse läsnä salatulla tavalla jokaisessa ehtoollisessa. Jeesus käski viettää ehtoollista. Ehtoollisella muistelemme sitä, miten Jeesus aterioi viimeisen kerran opetuslastensa kanssa. Golgatan ristillä Jumalan Karitsa vuodatti verensä koko maailman puolesta. Ehtoollisella hän antaa ruumiinsa ja verensä syötäväksemme. Sitä nauttiessamme saamme syntimme anteeksi, vahvistumme uskossa Jumalaan ja saamme voimaa rakastaa ja palvella lähimmäisiä.

Ehtoollisen asetussanat:

Herramme Jeesus Kristus, sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän, siunasi, mursi ja antoi opetuslapsilleen sanoen: Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. Tehkää se minun muistokseni.

Samoin hän otti maljan, kiitti ja sanoi: Ottakaa ja juokaa tästä te kaikki. Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne syntien anteeksiantamiseksi. (Kirkkokäsikirja I, jumalanpalvelus. ks. Matt. 26:26-28 ja Kor. 11:23-25)

TEHTÄVÄ

Mitä ajatuksia ehtoollisella käyminen sinussa herättää?

Ehtoollinen on myös yhteysateria ja kiitosateria eli eukaristia. Polvistuessamme alttarikaiteelle yhdessä muiden kirkossa olevien kristittyjen kanssa koemme yhteyttä heidän kanssaan. Myös kaukana olevat sukulaiset, ystävät ja omaiset voi ajatuksissaan liittää saman pöydän ääreen. Alttarikaiteen ympärön näkymätön osa muistuttaa siitä, että olemme samalla yhteydessä myös perille päässeisiin kristittyihin. Eri puolilla maailmaa ehtoolliselle osallistuvat kokoontuvat viimein taivaassa yhteiselle hääaterialle. Ehtoollinen muistuttaa meitä iankaikisesta elämästä, joka alkaa jo maan päällä.

Eri kirkoissa on erilaisia tapoja viettää ehtoollista. Ehtoolliselle voi mennä aina, kun tuntee siihen tarvetta. Ehtoolliselle osallistuminen ei vaadi erityistä pyhyyttä ja onnistumista elämässä. Se on syntisten ihmisten matka-ateria, joka antaa voimia jatkaa eteenpäin. Ehtoollinen vahvistaa hengellistä elämää. Se voi lohduttaa ja rauhoittaa. Ehtoollinen on kristityn käyttöön annettu aarre. Ehtoollinen on salaisuus, jota ei voi täysin selittää.

Alkuseurakunnan tunnusmerkki oli se, että he söivät ehtoollista yhdessä. Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat (Apt. 2:42).

VIRSIVINKKI

Vaiti kaikki palvokaamme VK 228

13. Rukous – sydämen puhetta Jumalan kanssa

Rukous on sydämen puhetta Jumalan kanssa. Jeesus opetti seuraajiaan rukoilemaan. Rukoilemalla Jumalaa tunnustamme, että meillä ei ole valtaa itse päättää elämästä. Se mitä tapahtuu, on Jumalan kädessä. Tunnustamme rukouksessa, että Jumala on kaikkivaltias. Lähestymme häntä nöyrästi pyytäen, että hänen tahtonsa tapahtuisi elämässämme. Saamme rukouksessa myös pyytää syntejämme anteeksi. Saamme rukoilla kaikkea sitä, mitä tarvitsemme elämässä. Saamme kiittää kaikesta hyvästä ja pyytää siunausta läheisillemme. Häden hetkellä saamme rukoilla, että Jumala puuttuisi asioihin.

Rukous voi muuttua pitkäksi toivomuslistaksi siitä, mitä toivomme tapahtuvan. Rukouksen tehtävä ei ole taivuttaa Jumalaa tahtoomme. Rukouksessa voimme tarkkailla sitä, miten Jumala meitä puhuttelee. Silloin kun ei löydä sopivia sanoja, voi käyttää Jeesuksen opettamaa Isä meidän -rukousta tai muita valmiiksi laadittuja rukouksia.

Isä meidän -rukous

Isä meidän, joka olet taivaassa. Pyhitetty olkoon sinun nimesi. Tulkoon sinun valtakuntasi. Tapahtukoon sinun tahtosi, myös maan päällä niin kuin taivaassa. Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme. Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet. Äläkä saata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta. Sillä sinun on valtakunta, voima ja kunnia iankaikkisesti. Aamen (Matt. 6:9-13 ja Luuk 11:2-4).

Rukouksessa saamme kiittää ja ylistää Jumalaa siitä, mitä hän on tehnyt. Rukous voi olla myös hiljaisuutta ja kuuntelemista. Rukouksen yhteydessä onkin hyvä lukea Raamatua, jolloin Pyhä Henki auttaa ymmärtämään Jumalan puhuttelua Raamatun sanassa.

Jeesus polvistui usein rukoukseen. Polvirukous kertoo ihmisen nöyryytymisestä Jumalan edessä. Jotkut käyttävät ristinmerkkiä rukoillessaan. Kristityt alkoivat jo varhain ristiä käteensä ja painaa päänsä alas rukoukseen antautumisen merkiksi. Raamatussa kuvataan, miten jotkut heittäytyivät maahan kasvoilleen Jumalan edessä. Jotkut rukoilevat seisaallaan ja kädet kohotettuina ylistysrukouksen merkiksi. Joissakin kirkoissa kukin rukoilee omia asioitaan yhtä aikaa ääneen. Rukouksella on monia muotoja. Erilaiset rukoustavat auttavat keskittymään. Samalla ne kertovat siitä, millaisesta rukouksesta kulloinkin on kysymys.

Jo Vanhan testamentin aikaan pyydettiin Jumalalta siunausta. Tunnetuin kaukaa periytyvä rukous on Herran siunaus toiselta nimeltään Aaronin siunaus (4. Moos. 6:24–26). Sitä käytettiin jo aikanaan israelilaisessa temppelijumalanpalveluksessa.

Herran siunaus

Herra siunatkoon teitä ja varjelkoon teitä.

Herra kirkastakoon kasvonsa teille

ja olkoon teille armollinen.

Herra kääntäköön kasvonsa teidän puoleenne ja antakoon teille rauhan.

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen.

Melkein jokainen suomalainen rukoilee joskus. Rukousta pidetään kuitenkin niin yksityisenä asiana, että siitä harvoin puhutaan julkisesti. Monien suomalaisten tapana on rukoilla hiljaa ja vakavasti harkituin sanakääntein. Apostoli Paavali opetti, että kristityn tulee rukoilla lakkaamatta (1. Tess. 5:17). Siksi rukous ei ole vain juhlallista puhetta. Milloin tahansa voi huokaista mielessään asiansa Jumalan kuultavaksi. Lyhimpiä rukouksia on: *Herra, armahda minua!*

TEHTÄVÄ

Lue, mitä katekismus opettaa rukouksesta.

Vertaa rukoustopoja entisessä ja nykyisessä asuinmaassasi.

Miten ne eroavat toisistaan?

Mitä yhteistä niissä on?

Millaisia tapoja käytät rukoillessasi?

VIRSIVINKKI:
Kuule, Isä taivaan, pyyntö tää VK 501
Mua siipeis suojaan kätke VK 552

14. Kärsimys – kipu kuuluu elämään

Raamattu kertoo Jobista, joka oli rikas mies. Jumala ja Saatana väittelivät siitä, onko Job nuhteeton vain siksi, että hänen asiansa ovat niin hyvin. Saatana saa Jumalalta luvan kiusata Jobia. Ensin hän menettää omaisuutensa ja perheensä. Tuskassaan hän kiroaa syntymäpäivänsä, mutta ei Jumalaa. Jobin ystävät tulevat lohduttamaan häntä. Heidän mielestään Job on tehnyt salaisesti jotain paha ja siksi Jumala rankaisee häntä. Job ei myönnä tätä (Job 1-31). Vihdoin hänen nuori ystävänsä, Elihu, lohduttaa Jobia väittämällä, että kaikkivaltiaan sallimusta ei mikään rajoita. Vastoinkäymiset ja elämän menestyminen eivät riipu ihmisen hyvydestä tai pahuudesta (Job 32-37).

Lopulta myös Jumala puhuu Jobille. Hän osoittaa hallitsevansa kaikkea. Luojana hän ei ole riippuvainen ihmisestä eikä ihmisellä ole oikeutta arvostella häntä. Lopulta Job nöyrtyy ja tunnustaa, ettei hänellä ole oikeutta arvostella Jumalaa, vaikka onkin menettänyt kaiken. Kirja päättyy kuvaukseen siitä, miten Jobin onni taas kääntyy hyväksi (Job 38-42).

On paljon tuskaa ja ahdistusta, jonka mieltä ja syytä ei voi selittää. Jobin kirja on esimerkki tästä pohdinnasta. Jumala kaikkivaltiudessaan ei ole velvollinen selittämään ihmiselle, miksi kärsimystä on. Se kuuluu elämään. Moni psalmin kirjoittaja on kokenut, että Jumala kuulee ahdistuneen rukouksen.

Jumala kuulee

*Kuoleman paulat kiertyivät ympärilleni,
tuhon pyörteet minua kauhistivat.
Tuonelan paulat kietoivat minut,
näin edessäni kuoleman ansat.
Silloin minä huusin hädässäni Herraa,
kutsuin avuksi Jumalaani.
Ääneni kantautui hänen temppeliinsä,
ja hän kuuli minun huutoni (Ps. 18:5-7).*

On myös kärsimystä, johon suostumme vapaaehtoisesti. Kun kuuntelet ystäväsi murheita, huomaat itsekkin tuleviasi siitä apealle mielelle. Voit joskus uhrautua kaverisi puolesta. Kärsimys toisen hyväksi on rohkea elämänvalinta. Kristus antoi itse esimerkin siitä, kuinka lähimmäistä tulee rakastaa, vaikka se merkitsisi omasta luopumista.

Kärsimys voi johtua myös omista huonoista elämän ratkaisuksista. Valitessaan väärin voi joutua kärsimään typerien tekojen seurauksista.

TEHTÄVÄ

Jaa muiden kanssa jokin kokemasi kärsimys.
Päätelkää, onko kärsimyksesi selittämätön,
toisten hyväksi tapahtuva vai omaa syytä oleva.

Kärsimys kuuluu elämään eikä sitä voida poistaa. Kristillisen uskon sanoma on, että Jumala ei jätä ihmistä yksin kärsimyksensä keskelle. Läheisen ihmisen kuollessa suru voi äityä niin suureksi, että sen alle on murtua. Silloin on hyvä hakea apua. Seurakunnat järjestävät sururyhmiä ja papilta voi pyytää henkilökohtaista sielunhoitoa. Myös psykologi tai terapeutti voi olla rinnalla kulkija pohjattomalta tuntuvassa surussa.

Jumala ei kiusaa ketään. Kärsimykselle ei välttämättä löydy mitään tarkoitusta. Kärsimyksen läpi käyminen voi toisinaan syventää suhdetta Jumalaan. Suostumalla kärsimykseen tunnustamme samalla, että Jumala on kaikkivaltias, jota ei voi käsittää. Luopumisen kipu voi synnyttää uutta elämää.

Anna-Mari Kaskinen riimittelee Petri Laaksosen säveltämässä laulussa *Itkemättömät itkut*:

Kerran vielä merkityksen saavat kaikki itkut,
kaikki lyödyt haavat.
Aika kutoo suurta salaisuutta,
kivun kautta Jumala luo uutta.
Mikään vaihe ei voi mennä hukkaan,
kyyneleetkin puhkeavat kukkaan.
Vaikkei silmä vielä nähdä saata,
tuskakin on toivon kasvumaata.

Tunnettu negro spirituaali etsii lohdutusta rukouksesta.

Nobody knows

Kukaan ei muu mua auttamaan jää.
Kukaan ei muu kuin Jeesus.
Kukaan ei muu mua auttamaan jää,
Jeesus yksin auttaa.
On tieni täällä rauhaton,
rauhan saan
kun tuolla puolen kuljetaan
aikanaan.

Nobody knows the trouble I've seen,
Nobody knows but Jesus.
Nobody knows the trouble I've seen,
Glory, halleluja.
Sometimes I'm up, sometimes I'm down,
Oh yes, Lord.
Sometimes I'm almost to the ground,
Oh yes, Lord.

VIRSIVINKKI:

*Päivä vain ja hetki kerrallansa VK 338
Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan VK 600*

15. Toivo tulevasta – parhaat päivät ovat edessä

Usko, toivo ja rakkaus kuuluvat kristityn elämään. Voimme vakuuttua Jumalan rakkautesta niin, että uskomme Jeesuksen kuolleen puolestamme. Toivo avaa näköaloja silloinkin, kun elämässä tuntuu vaikealta. Rakkaus on Jumalan asenne meitä kohtaan. Koemme Jumalan rakkautta ja hyvyyttä elämämme tapahtumissa. Rakastetuksi tuleminen ja rakkauden osoittaminen toisille on kristityn kutsumus.

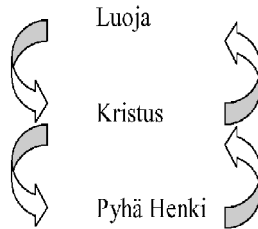
Kristillinen toivo on toivoa tulevasta. Toivomme, että Jumala johdattaa elämäämme. Kristillinen toivo avaa myös näköalan iankaikkisuuteen. Jumala on rakastanut maailmaa niin, että antoi Poikansa kaikkien ihmisten syntien sovituksiksi. Kristuksessa näkyvä Jumalan

rakkaus kohtaa meidät Pyhän Hengen työn välityksellä Raamattua lukiessamme tai ihmisten elämänkohtaloissa. Toisinaan voimme kokea Jumalan rakkautta toisen ihmisen sanoissa.

Tiivistelmä:

Jumalan toimintaa maailmassa voidaan kuvata seuraavalla kuviolla

Luoja lähetti Poikansa Jeesuksen Pyhän Hengen työn välityksellä kertomaan rakkaudesta ihmisiin. Hänen toiveensa on, että ihmiset voisivat Pyhän Hengen kutsun saadessaan tulla Kristuksen lunastamina takaisin Luojansa yhteyteen.

Yhteys Jumalan kanssa on kristityn elämän päämäärä. Raamattu puhuu taivaasta, jossa usko muuttuu näkemiseksi. Jokainen kastettu on kutsuttu taivaan häihin. Siellä saamme nähdä Jumalan. Iankaikkinen elämä on salaisuus, josta emme voi tietää paljoakaan. Ilmestyskirjan näkijä, Johannes, raottaa salaisuuden verhoa:

”Minä näin uuden taivaan ja uuden maan. Ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa olivat kadonneet, eikä merta ollut enää. Näin, kuinka pyhä kaupunki, uusi Jerusalem, laskeutui taivaasta Jumalan luota juhla-asuisena, niin kuin morsian, joka on kaunistettu sulhasta varten. Ja minä kuulin valtaistuimen luota voimakkaan äänen, joka sanoi: ’Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan, ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyynel. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, ei valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.” (Ilm. 21:1-4).

Kansainvälisesti tunnettu amerikkalaista alkuperää oleva laulu kuvaa kristityn toivoa.

Voiton vielä kerran saamme

We Shall Overcome

Voiton kerran saamme,
voiton kerran saamme,
Tätä unelmaamme ei voi hävittää
Sydämessäin uskon sen,
epäile mä en:
Voiton kerran saamme.

We shall overcome,
we shall overcome,
we shall overcome some day,
Oh, deep in my heart,
I do believe,
We shall overcome some day.

VIRSIVINKKI:

Jo mahtaisimme yötä ja päivääkin kiittää VK 345

II EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO SUOMESSA

Kirkko merkitsee Herralle kuuluvaa. Alkukristityt alkoivat kokoontua kodeissa pian helluntain jälkeen muistelemaan Jeesuksen ylösnousemusta ja hänen opetuksiaan. He lukivat myös Vanhaa testamenttia ja Paavalin kirjeitä sekä evankeliumeja. He rukoilivat ja nauttivat ehtoollista keskenään. Kirkko jatkaa tätä hengellistä tehtäväänsä vahvistaa kristittyjä heidän uskossaan ja kutsua kaikkia Jumalan valtakuntaan. Kirkko on Jumalan kansa. ”Kirkko on pyhien yhteisö, jossa evankeliumia puhtaasti julistetaan ja sakramentit oikein toimitetaan.” (Augsburgin tunnustus VII) Tietyissä paikassa sijaitsevaa kirkkoa kutsutaan seurakunnaksi, jonka jäseniä kastetut kristityt ovat. Martti Luther lausui kirkosta:

Mekin synnyimme evankeliumissa perillisiksi... Kirkosta. Kirkko nimittäin opettaa, lämpimästi vaalii meitä, kantaa meitä kohdussa, sylissään ja käsivarsillaan, muovailee ja täydellistää meidät Kristuksen muodon mukaisiksi, kunnes kasvamme täydellisiksi... Täten kaikki tapahtuu sanan viran välityksellä.

Kirkko merkitsee myös kirkkorakennusta, jossa seurakunta kokoontuu. Suomessa kirkkoja on kaikkialla. Maaseudulla kirkko on usein keskellä kylää. Helsingissä voi korkealla paikalla nähdä yhdellä silmäyksellä seitsemän kirkkorakennusta. Keskiaikaiset kivikirkot kertovat siitä, että kristinusko on jo satoja vuosia vaikuttanut suomalaisten elämään. Puiset kyläkirkot kertovat puolestaan siitä, että pieneenkin kylään on haluttu rakentaa oma kirkko. Uudet lähiökirkot kertovat siitä, että seurakunnan kokoontumistiloja rakennetaan edelleen sinne, minne ihmiset muuttavat asumaan. Joitakin kirkkoja on vaikea tunnistaa kirkoksi. Yksi näistä on Tempeliahaukion kirkko keskellä Helsinkiä. Koko rakennus on louhittu kallion sisälle.

Kristinusko tuli Suomeen jo 800-luvulla kristillisistä hautausperinteistä päätellen. Suomi oli silloin lähetyksenttää. Ortodoksisuus levisi idästä päin. Suomen kieleen on slaavilaisista kelistä lainattu mm. sanat ”risti”, ”Raamattu” ja ”pappi”. Lännestä päin tulivat roomalaiskatoliset vaikutteet. Kristinusko tuli siis tunnetuksi suomalaisille kahdessa päämuodossaan.

1. Kirkko ja valtio

Kirkko ja valtio ovat hoitaneet Suomessa tehtäviään varsin läheisessä yhteydessä. Keskiajalla (n.1200-1500) kirkko Suomessa oli roomalaiskatolinen. Sillä oli vahva oikeudellinen ja taloudellinen asema. Kirkko keräsi tulonsa verona suoraan kansalaisilta. Ruotsin kuningas oli kirkon päämies. Turun katedraaliskoulu koulutti papit kirkolle ja virkamiehet valtiolle.

Uskonpuhdistuksen aikaan (1500-luvulla) kirkko muuttui tunnustukseltaan luterilaiseksi, kun Mikael Agricola toi Saksasta mukanaan luterilaisen kirkon vaikutteet. Lutheria seuraten alettiin opettaa, että ihminen pelastuu yksin uskosta Kristuksen tähden. Agricola käänsi Raamattua suomen kielelle ja hänestä tuli siten suomen kirjakielen isä. Uskonpuhdistuksessa asetettiin ihanteeksi se, että kukin voisi lukea Raamattua omalla kielellään. Ruotsin kuningas oli edelleen kirkon johtaja ja takavarikoi suuren osan kirkon omaisuutta.

Puhdasoppisuuden ja valistuksen aikana (1600-1700 luvulla) luterilaiseen valtiokirkkoon kuuluminen oli edelleen pakollista kaikille. Kirkko huolehti kansan kasvatuksesta ja koulutuksesta; lukkarit olivat paikkakuntiansa opettajia. Turun akatemia perustettiin lisääntyviä koulutustarpeita varten.

Venäjänsä vallan aikana (1809–1917) Suomi erotettiin Ruotsista ja sai laajan itsehallinnon. Venäjän ortodoksinen tsaari toimi luterilaisen kirkon päämiehenä. Kirkko sai oman päättävän elimensä: kirkolliskokouksen. Näin kirkon ja valtion toiminnot alkoivat eriytyä. Alettiin perustaa yksityisiä kouluja; kansakoulu ja valtion kouluhallitus aloittivat toimintansa. Kirkon ylläpitämät kiertokoulut olivat edelleen tärkein kansan sivistyslaitos.

Itsenäisyyden aikana (1917-) kirkon ja valtion eriytymiskehitys on jatkunut. Valtio vastaa yleisen oppivelvollisuuden mukaisesta opetuksesta. Kouluissa opetetaan uskontoa kirkkoon kuuluville oppilaille. Kirkko on hallinnollisesti itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkolla on lakiin perustuva oikeus periä jäseniltään veroa kunnallisveron kannon yhteydessä. Kirkolla on edelleen myös yhteiskunnallisia tehtäviä kuten hautaustoimen hoitaminen.

Valtion ja kirkon suhteet muuttuvat jatkuvasti. Uskonnonvapauslaki säädettiin vuonna 1922. Sen mukaan jokaisella on oikeus tunnustaa omaa uskontoaan tai olla mitään uskontoa tunnustamatta, mikäli lakia tai hyviä tapoja ei loukata. Silloin, kun meillä oli valtionkirkko, valtio päätti kirkon asioista. Nykyään Suomen evankelisluterilainen kirkko on hallinnollisesti itsenäinen. Sitä kutsutaan kansankirkoksi sen vuoksi, että suuri enemmistö kuuluu kirkkoon (83,1 % vuonna 2005). Valtiolla ja kirkolla on monia yhteisiä haasteita. Yksi niistä on viime vuosina voimistunut eettiseen pohdintaan liittyvä keskustelu. Kirkko vaikuttaa eettisellä opetuksellaan kansalaisten mielipiteisiin.

Tiivistelmä:

Valtionkirkko: - Kaikki kuuluvat kirkkoon.
- Valtion päättävät elimet käyttävät kirkon ylintä päätösvaltaa.

Kansankirkko: - Kirkkoon kuuluminen on vapaaehtoista.
- Kirkon asioita säätävät sen omat hallintoelimet.

Suomalainen koulujärjestelmä on kehittynyt kirkon ja valtion yhteistyön tuloksena. Uskonnonopetus on aina kuulunut siihen. Vuonna 2003 säädetyssä uskonnonvapauslain mukaan uskonto on kansalaisten perusoikeus; se on paitsi yksilön oma valinta myös osa yhteisön perinnettä. Kirkon jäsenet saavat koulussa oman uskontonsa opetusta; oppilaalla on oikeus ja velvollisuus osallistua siihen. Myös kirkkoon kuulumaton voi osallistua siihen. Evankelisluterilaiseen uskonnonopetukseen kuuluu myös tietoa muista uskonnoista. Uskontokunttiin kuulumattomille järjestetään elämäntutkimuksen opetusta. Vähemmistön uskonnon opetusta järjestetään, jos sitä haluavia on riittävästi.

POHDI OPETTAJAN KANSSA

Millä tavoin vuosisatainen kristillisyyden perinne näkyy Suomessa.

VIRSIVINKKI:

Sun kätes, Herra, voimakkaan VK 577

2. Jumalanpalvelus - messu

Jumalanpalvelus on seurakunnan yhteinen juhla. Seurakunnassa järjestetään joka pyhä *jumalanpalvelus/messu*. Jumalanpalvelus on paikka, jossa Jumala hoitaa uskoamme palvelemalla meitä. Jumalanpalveluksesta meidät lähetetään arjen keskelle palvelemaan lähimmäisiämme ja elämään siten, että tuomme kunniaa Jumalalle. Luterilaisen tunnustuksen mukaan seurakunta on siellä, missä Sanaa julistetaan ja sakramentit jaetaan oikein.

Sunnuntaisin järjestettävä jumalanpalvelus on useimmiten messu, joka sisältää ehtoollisen sakramentin. Ehtoolliselle voivat osallistua kaikki kastetut jäsenet (ks. ehtoollinen I,12); lapset vanhempiensa seurassa ja rippikoulun käyneet itsenäisesti.

Jumalanpalveluksessa liturgi toimittaa alttaripalveluksen ja tavallisesti myös saarnaa. Hän vastaa avustavan papin kanssa ehtoollisen jakamisesta. Ehtoollisella voivat avustaa myös diakonit ja jakamisluvan saaneet maallikot. *Kanttori* huolehtii musiikista, myös kuoron johtamisesta ja urkujen soittamisesta, ellei seurakunnassa ole erikseen urkuria. Kanttorilla on apunaan seurakuntalaisia kuorossa tai soitinryhmässä. Koko seurakunta veisaa yhdessä virsiä. Samoin messussa muutenkin on mukana seurakuntalaisia esim. lukemassa tekstejä, keräämässä kolehtia tai avustamassa esirukouksessa.

Usein jumalanpalveluksen avustajat ovat jonkin seurakunnan toimintaryhmän jäseniä. Voit itse olla aktiivinen. Ota selvää oman seurakuntasi käytännöstä ja tarjoudu vapaaehtoiseksi! Eräät jumalanpalvelukset on valmisteltu ja suunnattu tietyille seurakuntalaisten ryhmälle. Niitä voivat olla nuorisojumalanpalvelukset, konfirmaatiomessut ja koulujen päättäjaisjumalanpalvelukset tai seurakunnan tietyn alueen asukkaille suunnatut kutsujumalanpalvelukset. Monissa suurimmissa kaupungeissa järjestetään kansainvälisiä jumalanpalveluksia eri kielillä. Suomen evankelisluterilainen kirkko palvelee myös ulkomailla asuvia suomalaisia järjestämällä jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia ulkomailla työskenteleville ja eräissä suomalaisten suosimissa turistikohteissa.

TEHTÄVÄ

Ota selvää kirkkosi jumalanpalveluksista asuinmaassasi.
Ota selvää, järjestetäänkö asuinmaassasi jumalanpalveluksia äidinkielelläsi.

Monet kristilliset järjestöt järjestävät myös erityisjumalanpalveluksia. Helsingin Agricolan kirkosta alkanut Tuomasmessu kokoaa lähes tuhat henkeä viikoittain. Kantavana ideana on seurakuntalaisten aktiivisuus ja monipuolinen musiikki yhdistettynä sielunhoidon mahdollisuuteen ja perinteiseen liturgiaan. Tuomasmessuja järjestetään säännöllisesti suurimmissa kaupunkiseurakunnissa.

Jumalanpalvelukset ovat seurakunnan toiminnan ydintä. Suurina juhla-aikoina, kuten jouluna ja pääsiäisen aikaan kirkossa käydään ahkerasti. Jumalanpalvelukset radioidaan säännöllisesti joka pyhä. Sen lisäksi televisiojumalanpalveluksia lähetetään pari kertaa kuukaudessa. Radio lähettää säännöllisesti muuta hartausohjelmaa.

POHDI OPETTAJAN KANSSA

Olet voinut kuulla väitteen, että suomalaiset eivät ole uskonnollisia, koska vain pieni vähemmistö (2,5%) osallistuu säännöllisesti jumalanpalveluksiin.
Mistä tämä johtuu?

Verkkovinkki:

Internetissä löydät suomalaisen jumalanpalveluksen sivulta www.verkkokirkko.fi

VIRSIVINKKI:

Oi kuinka ihana *VK 200*

Joulua (valkoinen) vietetään 25.12. Joulunaika katkaisee koulujen syyskauden työn. Joulun aikaan seurakunnan tilaisuuksiin osallistuu paljon ihmisiä. Kristuksen syntymän juhlaan kuuluvat joulunaaton hartaudet ja jouluaamun aamujumalanpalvelus. Erityisen suosittuja ovat Kauneimmat joululaulut -tilaisuudet, joissa joululauluja lauletaan lähetystyön hyväksi.

Joulu on Suomessa ennen muuta perhejuhla, jonka saapumista lapset odottavat adventtikalenterien. Aattona kokoonnutaan yhteen perinteiselle jouluaterialle. Joulunviettoon liittyvät joululaulut ja -leikit sekä lahjojen jako joulupukin vieraillessa. Ulkomailla asuvat suomalaiset pyrkivät usein järjestämään kotoista joulunviettoa muistuttavan juhlanvieton. Loppiainen (valkoinen) on viimeinen joulun juhlista, jota vietetään itämaan tietäjien seimellä käymisen muistoksi.

TEHTÄVÄ

Vertaa tuntemiasi joulunviettoerinteitä.

VIRSIVINKKI:

Enkeli taivaan VK 21

Pääsiäinen on pelastushistorian kohokohta. Se ajoittuu maaliskuuhuhtikuun vaihteeseen. Sitä edeltää 40 päivän paastonaika. Tänä aikana on hyvä pysähtyä pohtimaan Herramme viimeisiä päiviä maan päällä. Pääsiäistä edeltää viikko, jota nimitetään hiljaiseksi viikoksi. Silloin joissain seurakunnissa järjestetään Jeesuksen kärsimystietä seuraavia ahtisaarnailtoja. Joissain voit osallistua pääsiäisvaellukseen, jossa käydään läpi kärsimystapahtumat kulkemalla eri tapahtumia kuvaavien huoneiden läpi.

Kiirastorstaina (violetti tai sininen) muistellaan ehtoollisen asettamista. Pitkäperjantaina (musta) pysähdytään Jeesuksen ristinkuolemaan. Tapahtumat huipentuvat pääsiäisen (valkoinen) riemulliseen ylösnousemusjuhlaan. Pääsiäisviikolla osallistutaan paitsi jumalanpalveluksiin ja hartaushetkiin, runsaasti myös erilaisiin konsertteihin ja passioihin, joiden esittämiseen eri seurakunnissa on omat perinteensä.

Tiivistelmä:

Pääsiäistä vietetään ensimmäisenä sunnuntaina kevätpäivän tasauksen (21.3.) jälkeisen täyden kuun jälkeen (22.3. – 25.4.)

TEHTÄVÄ

Mikä on pitkäperjantai omalla kielelläsi?
Mitä se kertoo juhlan luonteesta?

VIRSIVINKKI:

Oi rakkain Jeesukseni VK 63
Lensi maahan enkeli VK 88

Helatorstaita (valkoinen), Kristuksen taivaaseen astumisen juhlaa, vietetään neljäkymmentä päivää pääsiäisen jälkeen. Viisikymmentä päivää pääsiäisestä vietetään seurakunnan syntymäpäivää, helluntaita (punainen) Pyhän Hengen vuodattamisen muistoksi. Suomenkielinen nimi helluntai pohjautuu ruotsinkieleen: helig dag (= pyhä päivä). Monissa kielissä helluntaita nimitetään kreikan *pentekoste* (= viideskymmenes) mukaan.

VIRSIVINKKI:
Henki, armon tuoja *VK 119*

Helluntaita seuraavana pyhänä vietetään Pyhän kolminaisuuden päivää (valkoinen). Pyhän aiheena on salatun kolmiyhteisen Jumalan työ maailmassa. Tästä pyhästä alkaa kirkkovuoden juhlaton puolisko. Sen jälkeen tulevat pyhät numeroidaan sen mukaan, kuinka mones pyhä helluntaista on kysymyksessä.

VIRSIVINKKI:
Me kiitämme sinua *VK 126*

Helluntain jälkeisen ajan (yleisväri vihreä) pyhiä ovat keskikesän juhannus (valkoinen), jota vietetään Johannes Kastajan muistoksi. Lokakuun alkuun ajoittuva mikkelinpäivä (valkoinen) on enkelien sunnuntai. Silloin ovat aiheena Jumalan sanansaattajat, enkelit.

Pyhäinpäivää (punainen tai valkoinen) vietetään marraskuun alussa sytyttämällä kynttilöitä lähiomaisten haudoille. Suomalaisessa kulttuurissa merkittävää ja näkyvää juhlaa vietetään muistellen uskossaan pois nukkuneita. Kirkkovuosi päättyy tuomiosunnuntaihin (vihreä), joka muistuttaa Kristuksen kuninkuudesta ja herruudesta. Viimeisellä tuomiolla joudumme tekemään tiliä elämästämme Jumalan edessä.

VIRSIVINKKI:
Rauhan saivat pyhät Herran *VK 146*

4. Kirkolliset toimitukset

Kaste on keskeisin kirkollisista toimituksista. Kasteessa Jumala liittää ihmisen Jeesuksen Kristuksen yhteyteen ja hänen kirkkonsa jäseneksi. Seurakunnan jäseneksi tullaan kasteessa. Kastetoimitusta nimitetään myös ristiäisjuhlaaksi, sillä kasteen yhteydessä kastettavan ylle piirretään ristinmerkki sen merkiksi, että henkilö liitetään kristittyjen joukkoon. Kasteen toimittaa pappi. Hätäkasteen voi toimittaa kuka tahansa kristitty, jos on syytä epäillä lapsen selviytymistä heti synnytyksen jälkeen. Tällöin kaste vahvistetaan myöhemmin ristiäisiä muistuttavassa kasteen vahvistamistilaisuudessa. Lasta ei kuitenkaan kasteta uudelleen, koska kaste on ainutkertainen tapahtuma.

Valtaosa suomalaisista (noin 87 % vuonna 2003) kastetaan vauvana. Näin noudatetaan useimpien suurten kristillisten kirkkojen vanhaa perinnettä, jonka mukaan Jumalan siunaus ja lahjat ovat myös lapsia varten. Kaste on jo sellaisenaan jumalanpalvelus. Kaste toimitetaan kotona tai seurakunnan tiloissa. Juhliin on tapana kutsua lähisukulaiset ja ystävät. Kastetilaisuus yhdistää eri sukupolven ihmisiä toisiinsa; isovanhemmat ovat usein kotien kunniavieraina.

Kastettava tarvitsee vähintään kaksi kummiä, jotka vanhemmat valitsevat. Kummin tehtävä on olla kastettavan hengellisenä tukena ja rukoilla hänen puolestaan. Tästä syystä vain konfirmoitu kirkon jäsen voi toimia kummina. Kummi tulee valita huolella. Kasteen saa myös aikuinen, jota ei ole ennen kastettu. Aikuisena kastettavan tulee ensin osallistua aikuisien rippikouluun. Aikuisena kastettu tarvitsee myös kaksi kummiä uskonelämänsä tukihenkilöiksi.

VIRSIVINKKI:
Jeesus saavun kutsustasi *VK 234*

Suomen evankelis-luterilainen kirkko noudattaa vanhojen kirkkojen lapsikasteen perinnettä. Suomalaiseen elämänmuotoon on vuosisadat kuulunut kastaa lapset. Ristiäisjuhla on merkittävä tapahtuma perheelle ja suvulle. Vanhemmat antavat lapselleen nimen, jolla hänet tunnetaan koko ikänsä. Jumalakin tuntee hänet tällä nimellä.

Kirkkoon liittymisen jälkeen lapsi on kirkon jäsen. Vuonna 2003 hyväksytyn uskonnonvapauslain mukaan lapsen uskonnollinen asema ei enää automaattisesti määräydy huoltajien uskonnollisen aseman mukaan. Lapsen liittyminen uskonnolliseen yhdyskuntaan tai siitä eroaminen perustuu erilliseen huoltajien tahdonilmaisuun. Lapsi ei voi liittyä luterilaisen kirkon jäseneksi, jos kumpikaan vanhemmista ei ole kirkon jäsen. Lapsen itsemääräämisoikeus laajeni siten, että 12 vuotta täyttäneen lapsen uskonnollista asemaa voidaan muuttaa vain lapsen suostumuksella. 15 vuotta täyttänyt lapsi voi edelleen huoltajien kirjallisella suostumuksella itse liittyä uskonnolliseen yhdyskuntaan tai erota siitä. 18-vuotias voi itsenäisesti päättää uskonnollisesta asemastaan.

Kirkon jäsenyys antaa seurakunnallisia oikeuksia. Rippikoulun käynyt kastettu seurakunnan jäsen saa itsenäisesti osallistua ehtoollisen viettoon. Rippikoulun ja konfirmaation jälkeen täytettyään 18 vuotta hän saa äänestää seurakuntavaaleissa ja on myös kelvollinen ehdokkaaksi kirkkoneuvostoon tai -valtuustoon.

Kasteen yhteydessä rekisteröidään tiedot lapsen nimestä, äidinkielestä ja uskontokunnasta, jotka lähetetään väestörekisterikeskukseen. Suomen kansalaisten lapsi rekisteröidään silloin Suomen kansalaiseksi ja sen seurakunnan jäseneksi, jonka alueella hän asuu. Tämä alueellisen toiminnan periaate tarkoittaa sitä, että yhdellä paikkakunnalla voi olla vain yksi evankelis-luterilainen seurakunta. Siksi kirkon jäsenet tietyllä alueella kuuluvat kaikki samaan seurakuntaan. Tätä periaatetta seuraten Suomen kirkon hiippakunnat on jaettu alueittain seurakuntiin, jotka kattavat koko maan. Vuoden 2006 alussa on 548 seurakuntaa.

Ilman pysyvää maassaololupaa ei maahanmuuttajaa voida liittää seurakunnan jäseneksi. Maahanmuuttaja voidaan kastaa myös ulkomailla olevan luterilaisen kirkon jäseneksi. Mikäli hänet kastetaan jonkun muun kristillisen yhteisön jäseneksi, on etukäteen selvítettävä, että kirkot hyväksyvät toistensa kasteen ja pyydettyä lupa kastamiselle. Piispainkokous valmistelee muutosta, jossa myös lyhytaikaisen oleskeluluvan Suomessa saanut henkilö voisi olla kirkon jäsen.

Ulkosuomalaiset ovat Suomessa olevan kotiseurakuntansa jäseniä niin kauan, kun ovat Suomen kansalaisia. Kun Suomen kansalainen on syntynyt ulkomailla, on ennen kastetta hankittava ulkomaan edustustosta lomake, jolla uusi suomalainen kirjataan Suomen väestörekisteriin. Hänet kirjataan siihen seurakuntaan, jonka poissaolevina jäseninä vanhemmat (tai jompi kumpi vanhemmista) ovat. Käytännössä se on seurakunta, josta ulkomaille muutettiin. Lomakkeeseen merkitään lapsen etunimet ja sukunimi, sekä kummien koko nimet ja seurakunnat, jossa he ovat kirjoilla. Lomake annetaan kastepapille, ellei hänen kanssaan toisin sovita. Väestörekisterimerkintä tulee tehdä kahden kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Luontevimmin se tapahtuu kasteen yhteydessä, sillä kastekin suositellaan toimitettavaksi kahden kuukauden kuluessa. Lapsesta tulee myös ulkosuomalaisseurakunnan jäsen. Ellei sellaista ole, lapsi kastetaan Suomen kirkon seurakunnan jäseneksi. Yksityiskohtaisia ohjeita ja lomakkeen saa Internetin sivuilta www.evl.fi/ulkosuomalaiset

Konfirmaatiossa, joka järjestetään rippikoulun jälkeen, Jumala vahvistaa rippikoulun käyneitä. Seurakunta rukoilee heidän puolestaan, ja heidät siunataan. Kastettu tunnustautuu konfirmaatiossa Jeesuksen opetuslapsiksi yhtymällä uskontunnustukseen. Konfirmaation jälkeen hän saa osallistua itsenäisesti ehtoollisenviettoon ja toimia kummina. Hän voi asettua

ehdokkaaksi seurakunnan luottamustoimiin täytettyään äänioikeuden edellyttämän 18 vuoden iän. Konfirmaatio on Suomessa perheille merkkitapaus; konfirmaatio on myös perheen juhla. Useimmat rippikoululaiset ovat siis itsenäistyviä ja aikuistuvia nuoria.

Tiivistelmä:

Aikuisen kaste sisältää samalla konfirmaation.

TEHTÄVÄ

Keskustele oman konfirmaatiosi järjestelyistä opettajasi kanssa.

VIRSIVINKKI:

Jeesus, saavun kutsustasi VK 234

Kirkollinen avioliittoon vihkiminen on sekä juridinen tapahtuma että pyhä toimitus, jossa pyydetään liitolle Jumalan siunausta. Avioliitto on perheen perusta. Vihittävät sitoutuvat siinä toisiinsa julkisesti todistajien läsnä ollessa. Avioliitto voidaan solmia joko kirkollisesti tai siviilivihkimisellä. Kahdeksan kymmenestä pariskunnasta valitsee kirkkohäät. Suomalaiset nuoret valitsevat itse puolisonsa ja avioituvat omasta aloitteestaan. Vanhempien puuttumista asiaan ei pidetä sopivana. Vaikka kirkko ei sitä pidä hyvänä on yhä yleisempää, että pariskunta elää avoliitossa ennen avioitumistaan. Useimmat avioituvat siinä vaiheessa, kun lasten hankkiminen tulee ajankohtaiseksi.

Kirkollinen vihkiminen on mahdollista jos molemmat ovat Suomen evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulun käyneitä jäseniä. Mikäli toinen kihlakumppani ei ole luterilaisen kirkon jäsen, heidät voidaan vihkiä kirkollisesti, jos kirkkoon kuulumaton on muun kristillisen kirkon tai uskontokunnan jäsen. Tämä merkitsee, että kansainväliseen avioliittoon voidaan vihkiä silloin, kun ulkomaalainen kuuluu johonkin muuhun kristilliseen kirkkoon. Vihkiminen voidaan toimittaa kaksikielisesti. Ellei kirkollinen vihkiminen ole mahdollista, voidaan toimittaa siviilivihkiminen. Näin solmittu avioliitto voidaan siunata kirkollisesti.

Avioliiton solmimisesta ja purkamisesta sekä puolisoitten oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään avioliittolaissa. Tietoa avioliittolaista -esitettä saa kirkkoherranvirastoista ja muilta väestörekisterin pitäjiltä. Avioliittoon aikovat saavat sen siinä vaiheessa, kun he pyytävät avioliiton esteiden tutkintaa. Kirkollisessa vihkimisessä tutkitaan myös ulkomaalaisten esteet Suomen lain mukaan. Vihittävän tulee olla 18 vuotta täyttänyt, luterilaisen kirkon rippikoulun käynyt jäsen, siviilisäädyltään vihittäväksi kelpaava eikä hän saa olla vihkikumppaninsa lähisukulainen.

Ulkomailla avioiduttaessa suomalainen pappi voi yleensä vain siunata avioliiton siviilivihkimisen tai jossain muussa kristillisessä kirkossa tapahtuneen avioliittoon vihkimisen jälkeen. Joillakin suomalaisilla papeilla on oikeus tiettyssä maassa vihkiä avioliittoon sen maan viranomaisena. Vihkimisen edellytys on avioliiton esteiden tutkinta. Sitä varten on hankittava todistus miehen tai naisen väestörekisterin pitäjältä. Todistuksen saa seitsemän päivän kuluttua siitä, kun lomake on väestörekisterin pitäjällä. Avioliiton solmimista koskevat lait eroavat toisistaan eri maissa. Myös vihittävien uskontokuntien jäsenyys vaikuttaa siihen, miten vihkiminen voidaan toimittaa. Mikäli suunnittelet ulkomailla avioitumista, ota ajoissa yhteys vihkijään selvittääksesi, kuinka asiat hoidetaan lain mukaan.

VIRSIVINKKI:

Herra, rakkaastani VK 241

Hautaan siunaamisessa seurakunta saattaa vainajan viimeiselle matkalle rukouksin ja Jumalan sanaan turvaten. Omaiset saavat tukea ja lohdutusta kristillisestä toivosta. Kristitylle kuolema ei ole kaiken loppu. Se on portti iankaikkiseen elämään, jossa Kristus hallitsee ylösnousseena kuoleman voittajana. Hautaan siunaaminen antaa mahdollisuuden omaisille surunsa kohtaamiseen ja muistuttaa läsnäolijoita oman kuoleman väistämättömyydestä. Hautaan siunattaessa julistetaan ylösnousemuksen toivoa ja pelastusta Kristuksessa.

Suurin osa suomalaisista haudataan kirkollisesti rauhallisella ja hiljaisella tavalla. Seurakunnat pitävät yllä hautausmaita. Seurakuntien ylläpitämiin hautausmaihin haudataan myös kirkkoon kuulumattomat. Usein paikkakunnan kaunein puutarha löytyy hautausmaalta. Siellä on mahdollisuus hiljentyä omaisen haudalla häntä muistelemassa samalla, kun se muistuttaa itse kutakin oman elämän katoavaisuudesta.

Kun suru kohtaa omaisen kuoltua, seurakunta tukee läheisiä. Parasta on heti kuolemantapausta seuraavana päivänä mennä oman seurakuntansa kirkkoherranvirastoon. Siellä on mahdollisuus keskustella menetyksestään papin kanssa. Virastossa sovitaan, milloin hautaaminen on seurakunnan puolesta mahdollista järjestää. Hautaaminen järjestetään muutamia viikkoja kuolemantapauksen jälkeen. Näin annetaan sukulaisille aikaa valmistautua ja kaikki valmistelut voidaan suorittaa rauhassa. Pappi neuvoo myös ottamaan yhteyttä hautaustoimistoon, joka hoitaa vainajan kuljettamisen, arkkuun laittamisen ja muutenkin hautaamisen käytännön järjestelyistä omaisten haluamalla tavalla.

VIRSIVINKKI:

Pois kirkas suvi kulkee *VK 249*

Suomalaisessa kulttuurissa on aina kunnioitettu vainajia. Joitain piirteitä on saattanut kulkeutua jo muinaissuomalaisesta perinteestä, jossa vainajien haudalle vietiin ruokaa määräaikoina. Nykyisin suvun kuolleiden jäsenten kunnioittaminen ilmenee kristillisen perinteen sisällä siten, että pyhäinpäivänä ja jouluyönä monet sytyttävät kynttilän omaisensa haudalle. Sitä kannattaa mennä hautausmaalle katsomaan. Kynttilämerenä hehkuva muistolehto on syvädyttävä näky. Se kertoo yhteyden kaipuusta poisnukkuneisiin. Samalla se julistaa, että kuolemalla ei ole viimeistä sanaa. Sen takana pilkottaa toivo iankaikkisesta elämästä Kristuksen ylösnousemuksen tähden.

5. Seurakunnan työmuodot

Seurakunnat tarjoavat laajan kirjon erilaista toimintaa. Kaikenikäiset voivat osallistua oman ikävaiheensa toimintaan. Toimintaan voi osallistua, vaikka ei olisi kirkon jäsenkään. Seuraavassa kuvataan yleisimpiä seurakunnan toimintamuotoja.

Lapsityötä tehdään mm. pyhäkouluissa. Pyhäkoulu on lasten oma kirkkohetki, jossa lapsi saa mahdollisuuden hiljentyä ja kokea Taivaan Isän huolenpitoa. Pyhäkoulussa eläydytään Raamatun kertomuksiin, lauletaan, askarrellaan, piirretään ja leikitään. Pyhäkoulu on tarkoitettu ensisijaisesti 4 vuotta täyttäneille lapsille, mutta mukaan voi tulla myös koko perhe. Joskus pyhäkoulu voidaan järjestää kirkossa yhtä aikaa messun saarnan kanssa.

Joissain seurakunnissa kastettujen lasten vanhemmille lähetetään kutsu perhekerhoon. Päiväkerhot ovat 3-6-vuotiaille lapsille tarkoitettuja kerhoja, jotka kokoontuvat aamu- tai iltapäivisin arkipäivinä 1,5-3 tunnin ajaksi. Koulutettu lastenohjaaja ohjaa aina kerhon toimintaa. Kerhojen tavoitteena on antaa lapsille opetusta kristillisestä uskosta, tukea vanhem-

pia kasvatustehtävissä ja olla tukemassa lapsen kasvua ja kehitystä kokonaisvaltaisesti. Koululaisille järjestetään *iltapäiväkerhoja* koulupäivän päätteeksi.

VIRSIVINKKI:

Jumalan kämmenellä *VK 499*

Varhaisnuorisotyötä tehdään 7-14-vuotiaiden parissa. Toimintatapoina ovat yhteistyö koulujen kanssa, erilaiset poika- ja tyttökerhot sekä leirit ja retket.

Varhaisnuorisotyön suosituimpia toimintoja ovat monipuoliset harrastekerhot, mm. liikuntakerhot, jotka ovat avoimia kaikille. Kokoontumiset sisältävät kristilliseen uskoon ja elämään liittyvää opetusta ja virikkeitä. Monet kerhot tarvitsevat vetäjikseen toiminnasta innostuneita seurakuntalaisia.

VIRSIVINKKI:

Taivaan Isä suojan antaa *VK 503*

Rippikoulun käy noin 90 % suomalaisista, mikä on enemmän kuin kirkon 15-vuotiaiden jäsenmäärä. Rippikoulu on osa seurakuntaelämää, jonka aikana opitaan lisää kirkon uskosta ja kasteen merkityksestä. Tavoitteena on, että rippikoululainen vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteiseen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. Rippikoulun suosio Suomessa on osittain seurausta hyvin organisoidusta ja pitkäjännitteisestä työstä nuorten parissa. Tätä työtä tekevät päätyökseen nuorisotyöntekijät, joihin kuuluvat nuorisotyönohjaajat ja nuorisopapit. Moni kirkkoon kuulumaton ottaa kasteen ja liittyy kirkon jäseneksi rippikoulun käytyään. Silloin hänet konfirmoidaan rippikoulun päätteeksi. Rippikoulun voi käydä, vaikkei sen jälkeen liittyykään kirkon jäseneksi. Rippikoulu käydään yleensä 15 vuoden iässä. Leirit ovat maksullisia, mutta opetus on ilmaista.

Tiivistelmä:

Rippikoulu kestää noin puoli vuotta. Siihen voi sisältyä viikonloppuleirejä, pidempi leirijakso, seurakunnan toimintaan osallistumista ja iltaisin tapahtuvaa opetusta.

Jos rippikoulu on jäänyt nuorena käymättä, sen voi käydä myös varusmiespalvelun yhteydessä. Yhä enemmän seurakunnat järjestävät rippikouluja myös yksityisesti. Usein on kysymyksessä kristilliseen avioliittoon haluava, jolta rippikoulu on jäänyt käymättä. Rippikoulun kesto on 80 tuntia. Myös aikuisille järjestetään ryhmäopetusta.

Seurakuntien nuorisotyö niveltyy kiinteästi rippikouluun. Sen yhteydessä koulutetaan seuraavien vuosien rippikoulujen isosia. Nuorisotyö tarjoaa mahdollisuuksia uskonelämän syventämiseen ja elämänskysymysten pohdintaan yhdessä toisten kanssa. Usein tämä tapahtuu nuorten illoissa ja raamattupiireissä. Suosittua on turvallisen kohtaamispaikan mahdollistava nuorisokahvilatoiminta. Se tarjoaa myös vapaaehtoisille osallistumismahdollisuuksia. Seurakunnan nuorisotyö on avointa kaikille. Sen parissa maahanmuuttajatkin voivat saada turvallisen ja hyvän mallin, miten elää nuorena uudessa kotimaassa.

Nuorisotyö voi suuntautua monin eri tavoin. Tavallista on järjestää erilaista leiri-, kurssi- ja retkitoimintaa. Monilla seurakunnilla on nuorten musiikkitoimintaa, esimerkiksi kuoroja, lauluryhmiä tai bändejä. Jotkut seurakunnat tukevat alkoholi- tai huumeongelman kanssa painivia mm. erityisnuorisotyön keinoin. Vapaaehtoisryhmät tekevät nuorten kokoontumisissa ja kaduilla auttamis- ja sielunhoitotyötä. Lisäksi järjestetään henkilökohtaista ja erityisryhmille suunnattua toimintaa.

VIRSIVINKKI:
Herra, kädelläsi VK 517

Diakonia on palvelua, joka perustuu kristilliseen lähimmäisenrakkauteen. Kirkkolain mukaan jokaisessa seurakunnassa tulee olla diakoniatyöstä vastaava henkilö. Kristillinen diakonia pyrkii tavoittamaan sellaiset, joita muu apu ei tavoita. Aikaisemmin diakoniatyö tavoitti enimmäkseen seurakunnan vanhusväestöä. Sen painopiste on nykyisin yhä enemmän maahanmuuttajien, työttömien tai muuten elämässään vaikeuksissa olevien kohtaamisessa.

Palvelu ei tarkoita vain käytännöllistä auttamista. Se voi olla myös keskusteluapua ja sielunhoitoa. Diakoniatyöntekijät kohtaavat ihmisiä arjen keskellä vastaanotoilla, kotikäynneillä ja laitoksissa. Eri elämäntilanteissa oleville järjestetään kerho-, virkistys-, retki- ja leiritointia sekä juhlia ja kirkkopyhiä. Diakoniatyöntekijät toimivat yhteistyössä vapaaehtoisjärjestöjen, sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilöstön kanssa.

Diakonian tehtävänä on lähimmäisvastuuseen kasvattaminen. Se tarjoaa jokaiselle mahdollisuuden osallistua vapaaehtoiseen toimintaan avun tarpeessa olevan tukemiseksi. Diakoniatyötä ei ole vain se, mitä diakoniatyöntekijät tekevät. Se on jokaisen kristityn vastuuta lähimmäisistään. Diakoniatyössä toimiikin suuri joukko seurakuntien vapaaehtoisia.

TEHTÄVÄ

Ota selvää seurakuntasi diakoniatyöntekijältä, mitä vapaaehtoistehtäviä on tarjolla.

VIRSIVINKKI:
Tänään tässä maailmassa VK 441

Musiikkityö on perinteinen kirkon työsarka. Kristillinen kirkko on eri kulttuureissa aina käyttänyt musiikkia yhteyden rakentamiseen ja sanomansa välittämiseen. Seurakuntien musiikkielämästä vastaa koulutettu ammattimuusikko, kanttori, joita voi olla seurakunnan koon mukaan useita. Kanttori tai urkuri vastaa jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten musiikista. Sen lisäksi kanttori johtaa kuoroja ja yhtyeitä, jotka pitävät yllä konserttitoimintaa. Usein yhteistyö paikallisten koulujen tai musiikkioppilaitosten kanssa luo edellytykset vilkkaalle seurakunnalliselle musiikkielämälle. Urut ovat Suomen kirkoissa tavallisin soitin. Seurakunnallinen musiikkielämä nojaa klassiseen musiikkiperinteeseen. Musiikkielämä on monipuolistumassa gospel-musiikin ja etnomusiikin yleistymisen myötä seurakunnissa. Kanttori voi yllättyä iloisesti, jos tarjoat omaa musiikillista osaamistasi seurakunnan musiikkielämän rakentamiseksi.

Suomalaisella kirkkokansalla on vahva virsilaulun perinne. Virsikirja on menneinä vuosisatoina ollut varsinainen kansan kasvattaja; se oli pitkään joka kodin ainoa kirja. Vuonna 1701 käyttöön otettu, vahvaa kieltä sisältävä virsikirjaversio pysyi lähes kaksi sataa vuotta käytössä. Ensimmäinen virsikirja julkaistiin suomeksi vuonna 1583 Jaakko Finnon toimesta. Nykyisin käytössä oleva virsikirja sisältää eri kristillisistä perinteistä nousevaa musiikkia. Seurakunnan yhteinen laulu, veisuu, on tärkeä osa luterilaisen kirkon elämää. Virsikirjaan on nyt painettu myös jumalanpalvelusten ja kirkollisten toimitusten kaavat. Virsikirja on Raamatun ohella jokaisen kodin peruskirja.

TEHTÄVÄ

Tutkikaa virsikirjan sisällysluettelo. Millaisiin ryhmiin virret on jaettu?

Perhetyöllä tuetaan vanhempia lasten kasvatustehtävässä. Seurakunnat järjestävät vanhemmille mahdollisuuden kokoontua perhekerhoihin keskustelemaan mm. lasten kasvatukseen liittyvistä kysymyksistä. Maahanmuuttajaperheissä lapset omaksuvat nopeasti suomalaisten nuorten tavat ja arvot. Joskus tämä aiheuttaa jännitystä perheen sisällä. Vanhemmat voivat saada apua tähän tilanteeseen. Perhetyö voi suuntautua myös avioliittojen tukemiseen. Monet seurakunnat järjestävät kursseja avioliittoon aikoville Virtaa välillämme –ohjelmalla. Useimmat seurakuntayhtymät ovat palkanneet työntekijöitä avioliittoneuvontaan. Kun aviopuolisot tulevat eri kulttuureista, on hyvä löytää mahdollisuus keskustella muiden samassa tilanteessa olevien kanssa tai avioliittoneuvontaan erikoistuneiden työntekijöiden kanssa. Voit luottamuksella käännyä kirkon perhetyön puoleen näissä asioissa.

Seurakuntayhtymät pitävät yllä perheasiain neuvottelukeskustoja. Niiden perustehtävä on auttaa kristilliseltä pohjalta toimien keskusteluavun ja terapian keinoin aikuisia lähisuhteiden ongelmassa ja elämän kriiseissä. Perheasiain neuvottelukeskustoissa selvitetään parisuhteeseen, perheeseen ja ihmisen henkilökohtaiseen elämään liittyviä kysymyksiä. Asiakkaat voivat tulla yksin, parina tai perheenä. Useimmissa myös sovitellaan perheasioita. Perheasiain neuvottelukeskusto antavat myös työnohjausta ja koulutusta perheiden kanssa työskenteleville. Perheneuvojilla on ehdoton vaitiolovelvollisuus. Perheneuvonnan asiakkaaksi voi hakeutua vaikka ei kuuluisi evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Kansainvälistä avioliittoneuvontaa on yhä enemmän tarjolla. Siihen voi osallistua omalla äidinkielellään ilman tulkkia.

TEHTÄVÄ

Ota selville, missä on lähin perheasiainneuvottelukeskusto.

Aikuistyöksi kutsutaan seurakunnan työikäisille suunnattua seurakunnan toimintaa. Monet raamatturyhmät, lähimmäistoiminta sekä peli- ja saunaillat ovat tätä. Useimmat seurakunnat järjestävät äskettäin läheisensä menettäneille sururyhmiä, joissa on mahdollista käsitellä ahdistustaan läheisen kuoleman jälkeen.

Lähetystyö kuuluu jokaisen seurakunnan vastuulle. Lähetys on kirkolle uskottu tehtävä kertoa vapautuksen sanomaa Jeesuksesta Kristuksesta sanoin ja teoin kaikkialla maailmassa. Suomessa kirkolliset lähetysjärjestöt lähettävät lähetystyöntekijöitä. Seurakunnat nimeävät usein oman nimikkolähtetinsä, joka vieraillee seurakunnassa lähtiessään ja tullessaan työalalta. Työkauden aikana seurakunta sitoutuu rukoilemaan nimikkolähtetinsä ja hänen kohtaamiensa ihmisten puolesta ja tukemaan lähettävää järjestöä taloudellisesti. Lähetys sihteeri vastaa lähetystyön organisoinnista seurakunnassa. Lähetystyöhön osallistuminen on osa kristittyjen vastuun kantamista.

VIRSIVINKKI:

Ylitse kaikkien rajojen VK 429

Sielunhoito liittyy kaikkiin työmuotoihin. Eniten se saa sijaa yksityisen ihmisen tarvitessa kuuntelijaa. Pappi ja lehtori ovat vaitiolovelvollisia sielunhoidollisessa keskustelussa kuulemistaan asioista. Voit henkilökohtaisesti käännyä seurakunnan työntekijän puoleen halutessasi keventää elämän taakkaasi.

Suomalaisyntyisiä asuu ulkomailla yli miljoona. Kirkon ulkosuomalaistyöstä vastaa Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston ulkosuomalaistyön toimisto. Se tekee läheistä yhteistyötä ao. maan sisäkirkojen ja Suomen Merimieskirkon sekä lähetysjärjestöjen kanssa. Ulkosuomalaiset kantavat itse vastuuta suomenkielisestä seurakuntatyöstä. He toimivat yhteisöissään aikuisina kristittyinä. Ulkosuomalaistyö rohkaisee kristittyjä kantamaan ulkomaillakin vastuuta uuden kotimaan kirkosta ja sen suomalaisesta seurakuntatyöstä. Monissa

maissa suomalaiset voivat liittyä paikallisen luterilaisen kirkon tai ekumeenisesti sitä lähellä olevan kirkon jäseniksi joko näiden kirkkojen suomalaisiin tai paikallisiin seurakuntiin. Ellei se ole mahdollista, suomalaiset ovat perustaneet omia ”seurakuntia”. Työssä arvostetaan suomalaista kulttuuria ja suomalaisia arvoja. Ulkosuomalaistyö on joustavaa siten, että väestön liikkumisen mukaan myös seurakuntatyön palvelut liikkuvat. Työtä kehitetään yhteistyössä paikallisten kirkkojen kanssa.

TEHTÄVÄ

Ota selvää, mitä toimintaa seurakuntasi järjestää maahanmuuttajille.

Lähes kaikki seurakunnat ylläpitävät päivitettyä tietoa toiminnastaan myös verkossa. Löydät kotiseurakuntasi Internetsivut kirkon yhteisen kotisivun kautta osoitteesta <http://evl.fi>.

6. Seurakunnan työntekijät

Seurakunnan toimintaa johtaa kirkkoherra. Nimitys juontaa juurensa ruotsinkielisestä sanasta, kyrkoherde, kirkon paimen. Muut papit seurakunnassa ovat kappalaisia ja seurakuntapastoreita. Papit vastaavat jumalanpalvelusten ja kasteiden, vihkimisten ja hautausten toimittamisesta sekä osallistuvat seurakunnan toimintaan joko työmuotokohtaisesti (esim. diakoniapappi, lähetyspappi) tai aluejakoon perustuen. Ennen pappisviran avaamista naisille naisteologit työskentelivät seurakuntalehtoreina. Heitä on edelleen pieni määrä. Seurakunnan taloudesta vastaa talousalan koulutuksen saanut talouspäällikkö tai talousjohtaja.

Seurakunnan musiikkitoiminnasta huolehtivat kirkkomuusikot, joita nimitetään kanttoreiksi. Diakoniatyöntekijät toimivat kristillisen palvelun saralla. Diakonian virkaa hoitavat sekä sairaanhoitajan pohjakoulutuksen saaneet diakonissat että sosiaalialan koulutuksen saaneet diakonit. Nuorisotyönohjaajat toimivat seurakunnan varhaisnuoris-, nuoris- ja rippikoulutyössä. Lapsityönohjaaja yhdessä lastenohjaajien kanssa vastaa päiväkerhojen ohjaamisesta ja perhekerhoista. Lähetys sihteeri vastaa lähetystyöhön liittyvästä toiminnasta. Kirkkoherranviraston toimistohenkilöstö vastaa viraston palveluista, kuten hautapaikka-asioiden hoidosta. Seurakunnan taloustoimiston työntekijät vastaavat taas talouteen ja hallintoon liittyvistä asioista.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko omistaa runsaasti kiinteistöjä. Kirkkokiinteistön hoitajaa on perinteisesti nimitetty suntioksi. Suntion toimen rinnalle on perustettu seurakuntakotien, leirikeskusten, hautausmaiden ja muiden seurakunnan kiinteistöjen hoitamista varten vahtimestarin toimia. Kirkon hautausmaakiinteistöt vaativat kesäisin varsin paljon kausityöntekijöitä. Leirikeskuksiin ja seurakuntien tilaisuuksia järjestämään on palkattu myös emäntiä ja muuta henkilökuntaa.

Samassa kunnassa sijaitsevat seurakunnat muodostavat seurakuntayhtymän. Naapuri-seurakunnat voivat muutenkin halutessaan muodostaa yhtymän. Yhtymän seurakunnat voivat päättää joidenkin toimintojen hoitamisesta yhdessä. Ne palkkaavat siksi palvelukseensa esimerkiksi perheneuvoja, työnohjaajia, sairaalasielunhoitajia ja oppilaitostyöntekijöitä sekä maahanmuuttajatyöntekijöitä, jotka itse saattavat olla maahanmuuttajia.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnissa on varsin paljon päätoimista työvoimaa. Oheisesta kuviosta ilmenee kuinka paljon eri seurakuntatyön toimialoilla työskenteli työntekijöitä vuonna 2005:

Tehtäväryhmä	Lkm	Henkilötyövuodet
Seurakuntapapit	2 197	2 008
Lehtorit	24	21
Sairaalasielunhoito	130	113
Perheneuvonta	169	150
Kirkkomuusikot	962	871
Diakoniatyö	1 448	1 300
Nuorisotyö	1 355	1 148
Lapsityö	2 783	1 994
Muu srk-työ	557	255
Seurakuntatyö yht.	9 625	7 860
Hallinto- ja toimistotyö	2 706	2 410
Hautausmaatyö	4 323	1 769
Kiinteistö- ja kirkonpalvelutyö	3 967	2 920
Muut	606	402
Yhteensä	21 227	15 361

Suuri työntekijämäärä antaa Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle hyvät toimintamahdollisuudet. Päätoimisia työntekijöitä on runsaasti verrattuna moniin muihin kirkkoihin. Sillä on myös varjopuolensa. Suomalainen seurakuntaelämä toimii usein työntekijäkeskeisesti. Tätä vääristymää on pyritty korjaamaan tarjoamalla seurakuntalaisille toimintamahdollisuuksia ja vastuuta. Monet toimivatkin esimerkiksi rippikouluisosen, lähimmäispalvelun, kappelipäivystyksen, rukous- tai jumalanpalvelusavustajan tehtävissä. Suntion tehtäviäkin hoidetaan toisinaan vapaaehtoisvoimin. Sellaiset seurakunnat, joissa jäsenet järjestävät oma-aloitteisesti toimintaa ovat vireimpiä ja ulospäin suuntautuvimpia. Seurakunta ei ole yhtä kuin seurakunnan työntekijät. Seurakunta on koolla oleva kristittyjen joukko.

7. Kirkon erityistyömuotoja

Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla on erityistyömuotoja, joilla pyritään vastaamaan eräiden erityisryhmien tarpeisiin. Näitä ovat esimerkiksi Palveleva puhelin. Se tarjoaa keskusteluapua tilanteessa, jossa muuta keskustelijaa ei ole saatavilla. Soittaja voi puhua asioistaan nimettömänä. Häntä tuetaan puhelun aikana löytämään itse elämäänsä parhaiten sopivia ratkaisuja. Valmiita vastauksia ei elämäkysymyksiin ole tapana antaa. Palvelevan puhelimen suosiosta päätellen monet kokevat sen tärkeäksi mahdollisuudeksi selvittää kipeitä asioita. Kuka tahansa voi soittaa ja saada apua keskustelemalla elämäkriisistään, peloistaan, surustaan ja huolistaan. Myös hengelliseen elämään liittyvistä asioista suomalaiset kokevat helpommaksi keskustella, kun voivat puhua nimettömänä. Päivystäjät on koulutettu tarpeen tullen ohjaamaan soittajan eteenpäin.

Tiivistelmä:

Palveleva puhelin toimii Suomessa numerolla 10071.

Sairaalasielunhoidolla on pitkät perinteet. Sairaalapappi työskentelee potilaiden, heidän läheistensä ja henkilökunnan sielunhoitajana. Sairaalapapit tapaavat myös avohoidossa olevia potilaita. Potilaan kanssa käytävä sielunhoidollinen keskustelu on sairaalapapin perustehtävä. Tehtäviin kuuluu myös järjestää hartaustilaisuuksia, ehtoollisen viettoja ja jumalanpalveluksia. Sairaalapapit suorittavat myös kirkollisia toimituksia, eniten saattohartauksia ja

hautaan siunaamisia. Uudempia työtehtäviä ovat sururyhmät sekä suuronnettomuusvalmiuteen liittyvät kriisi- ja jälkipuintiryhmät. Sairaalapapit voivat osallistua muun henkilökunnan tukena mm. eettisen toimikunnan työhön.

Sotilaspapit ovat valtion palkkaamia. Puolustusvoimien kirkollinen työ perustettiin 1920-luvulla. Sotilaspappien tehtävä on vastata sielunhoidosta ja julistuksesta sekä rippikouluopetuksesta armeijassa. Kriisitilanteen varalle osa papistosta koulutetaan varusmiespastoreiksi. He toimivat päätoimisten sotilaspappien apuna varuskuntien hengellisessä työssä. Puolustusvoimien kirkollisessa työssä on kyse läsnäolosta. Sotilassielunhoito on aktiivista läsnäoloa ja valvomista varusmiesten ja heidän kouluttajiensa ja johtajiensa kanssa. Arkkipiispa lausui juhlapuheessaan: "80 vuoden aikana sotilaspappien työssä on valvottu haavoittuneen, kuolevan, ahdistuneen ja levottoman, kadotusta pelkäävän kanssa. On valvottu vaikeiden ratkaisujen edessä seisoneiden kanssa. On myös oltu läsnä ja kuunneltu niitä, jotka ovat kantaneet huolta omaisistaan ja joiden oma jaksaminen on ollut vaakalaudalla. Olosuhteet vaihtelevat, mutta tämä työnäky kestää".

Päätoimiset vankilapapit ja -diakonit ovat valtion palkkaamia. Heidän tehtävänä on vastata vankien ja henkilökunnan sielunhoitoon, hartaus- ja jumalanpalveluselämään liittyvistä tarpeista. Monet seurakuntien työntekijät työskentelevät myös vankien parissa virkatyönsä ohella. Yhdessä vapaaehtoisten kanssa vankilapapit pyrkivät auttamaan myös ulkomaalaisia vankeja. Monilla ei ole ketään, joka kävisi heitä tapaamassa. Kielitaitoiselle vapaaehtoiselle löytyy tehtävää vaikkapa vankilan raamattupiirin vetäjänä.

Kirkon kriminaalityön pyrkimyksenä on valvoa, että kristillinen sielunhoito uskonnonvapauden hengessä toteutuu myös laitoksissa. Kriminaalityöllä pyritään vaikuttamaan yhteiskunnan harjoittamaan kriminaalipolitiikkaan kristillisen uskon näkökulmasta. Kriminaalityö järjestää myös koulutusta päätoimisille vankilasielunhoitajille ja diakoniatyöntekijöille. Myös poliisin kanssa tehtävä yhteistyö on tiivistynyt 1990-luvulla. Poliisi tekee seurakuntien työntekijöiden kanssa yhteistyötä onnettomuuksien uhrien ja omaisten tukemiseksi. Poliisi on myös palkannut toistaiseksi yhden päätoimisen poliisipapin lähinnä rikosuhrien sielunhoitotehtäviin ja poliisien papiksi. Nämä yhteistyön muodot kertovat siitä arvostuksesta, jota kirkollinen työ nauttii yhteiskunnassa.

Seurakunnat tekevät paljon yhteistyötä yhteiskunnan eri organisaatioiden kanssa. Esimerkiksi nuorisotyössä toimitaan monissa asioissa yhdessä kaupungin nuorisotoimen kanssa. Samoin pidetään yllä yhteyttä kouluihin ja opetustoimeen laajemminkin.

8. Herätysliikkeet ja tavallisen ihmisen usko

Kirkoissa vaikuttavat erilaiset hengelliset liikkeet. Tunnettuja hengellisiä vaikuttajia ovat mm. Augustinus, Benedictus, Fransiscus Assisilainen, Ingatius Loyola, John Wesley, Martti Luther, Mikael Agricola ja Äiti Teresa.

Suomen kirkon piirissä vaikuttavat monet herätysliikkeet, jotka ovat ensin levinneet lähipiiriin ja myöhemmin ympäri maata. Herätysliikkeet ovat saaneet alkunsa hengellisestä heräämisestä, jolloin uskon asiat ovat tulleet kaikkein tärkeimmäksi elämässä. Liikkeissä on arvosteltu kirkkoa siitä, että sen toiminta ei riittävästi tähtää yksilön pelastukseen. Silti liikkeet ovat säilyneet kirkon sisällä. Herätysliikkeiden seurakunnat ovat useimmiten seurakuntien tiiloissa tapahtuvaa toimintaa, johon jäsenet ja työntekijät voivat osallistua kuulijoina ja puhujina.

Suurin herätysliikkeistä on lestadiolaisuus. Se syntyi Pohjois-Ruotsissa 1800-luvulla toimineen papin, Lars Levi Laestadiuksen (1800-1861) julistuksen tuloksena. Hän oli voimakas pietistinen parannussaarnaaja, joka saarnasi ihmisten syntistä elämää ja erityisesti alkoholin väärinkäyttöä vastaan. Ihmiset saivat seuroissa liikutuksia tullessaan herätyksen tilaan, tunnustivat syntinsä ja vastaanottivat armon Kristuksessa. Liikkeen tunnusmerkki on se, että saarnaaja julistaa kuulijoille erikseen synninpäästön Jeesuksen nimessä ja veressä. Monet saarnaajista ovat maallikoita. Liike on nykyisin jakautunut useisiin haaroihin. Suurin ja vaikuttavin haara on vanhoillislestadiolaisuus, jonka kesäkokouksiin, suviseuroihin, osallistuu noin 80 000 henkeä. Liike vaikuttaa pääasiassa Oulun hiippakunnan alueella Pohjois-Suomessa, mutta on levinnyt myös muualle Suomeen. Silti alle viisi sadasta seurakuntien työntekijästä katsoo kuuluvansa lestadiolaisuuteen. Liike on säilyttänyt maallikkojohtoisuutensa siitä huolimatta, että paljon pappeja toimii sen piirissä. Vanhoillislestadiolaisuuden enemmistösuuntauksen kattojärjestö on Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistys (SRK). Järjestön keskeiset toimintamuodot ovat ulko- ja sisälähetystyö, lapsi- ja nuorisotyö sekä julkaisu- ja kustannustoiminta. Vanhoillislestadiolaisuuden ohella muita lestadiolaisen herätysliikkeen haaroja ovat Uusheräys, Esikoislestadiolaisuus ja Rauhan Sana. Liikkeen käytössä on useita laulukirjoja, vanhoillislestadiolaisilla Siionin laulut.

VIRSI/VINKKI:

Aurinkomme ylösnousi VK 105

Herännäisyys syntyi 1800-luvun alussa Pohjois-Savossa Paavo Ruotsalaisen (1777-1852), aktiivisen maallikkosaarnaajan vaikutuksesta. Liikettä on kuvattu alatien kristillisyydeksi. Omilla hengellisillä kokemuksilla ei kerskuta, vaan yksinkertaisesti turvaututaan Jumalan Sanassaan lupaamaan armoon. Näin siitä huolimatta, että liikkeen alkuaikana sen piirissä esiintyi myös ekstaattisia ilmiöitä, kuten kaatumista ja kielilläpuhumista. Herännäisyyden vaikutus on vahvinta Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Herännäisyys toimii hyvässä yhteistyössä paikallisseurakuntien kanssa. Peräti 2/3 seurakunnista järjestää herännäisseuroja. Yli puolet Suomen kirkon papistosta osallistuu herännäisseuroihin joko säännöllisesti tai satunnaisesti. Liikkeeseen katsovat kuuluvansa joka viides seurakunnan työntekijöistä ja joka kymmenes luottamushenkilö. Näin ollen herännäisyyden vaikutus Suomen evankelis-luterilaisen kirkon elämään on varsin vahva. Herännäisliikkeen toimintaa organisoii Herättäjä-yhdistys. Liikkeen laulukirja on nimeltään Siionin virret.

VIRSI/VINKKI:

Tästäkin päivästä tahdon nyt kiittää VK 561

Evangelisuus syntyi herännäisyyden jakautumisen seurauksena. Liikkeen johtaja, Fredrik Gabriel Hedberg (1811-1893) toimi pääasiassa Varsinais-Suomessa, mikä on edelleenkin Pohjanmaan ohella laajalle levinneen liikkeen vankinta kannatusaluetta. Liikkeessä korostetaan Jumalan armosta iloitsemista, kiitollisuutta ja kasteen lahjaa. Evankelisuuteen lukeutuu seurakuntien luottamushenkilöitä useammin kuin mihinkään muuhun herätysliikkeeseen. Evankelisuuden kattojärjestönä toimii Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (SLEY). Sen harjoittaman nuorisotyön parissa järjestetään vuosittain mittava nuorisotapahtuma: Maata näkyvässä -festari. Järjestöllä on myös ruotsinkielinen sisarjärjestö Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland (SLEF). Molemmat toimivat myös lähetysjärjestöinä. Liikkeessä käytetään laulukirjaa Siionin kannel.

VIRSI/VINKKI:

Jeesuksesta laulan 276

Suomen vanhimman herätysliikkeen, rukoilevaisuuden, toiminta rajoittuu lähinnä Satakuntaan ja Varsinais-Suomeen. Liike syntyi jo 1700-luvun alussa synnin hätään joutuneen Liisa Erkontyttären vaikutuksesta. Sen tunnusomaisiin piirteisiin ovat kuuluneet pitäytyminen vanhojen kirkollisten kirjojen käyttöön, pitkät polvirukoukset ja ihmisen nöyryyden korostaminen Jumalan edessä. Vain kolme sadasta seurakuntien työntekijästä ja seitsemän sadasta luottamushenkilöstä katsoi kuuluvansa liikkeeseen. Liike jakaantui 1980-luvulla naispappeuteen liittyvien kiistojen vuoksi. Rukoilevaisperintöä jatkavat Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys ja Eurajoen kristillisen opiston toimintaa tukeva Suomen rukoilevaisen kansan yhdistys. Liikkeen laulukirja on Siionin virret ja halullisten sielujen hengelliset laulut.

VIRSVINKKI:

Jeesus armon soi *VK 265*

Nämä varhaiset pietistiset herätysliikkeet ovat saaneet rinnalleen 1900-luvun aikana uudempiä hengellisiä vaikuttajia. 1940-luvun jälkeen syntyivät ns. uuspietistiset liikkeet, joille on ominaista henkilökohtaisen uskonratkaisun ja parannuksen tekemisen korostus. Liikkeet ovat levinneet ympäri Suomen.

Suomen evankelisluterilainen Kansanlähetys toimii koko maassa. Vankinta sen kannatus on Mikkelin ja Kuopion hiippakuntien alueella. Liikkeessä korostetaan henkilökohtaista uskonratkaisua ja kristityn velvollisuutta todistaa uskostaan. Suomen Evankelisluterilaisen Kansanlähetys (SEKL) työntekijöistä noin puolet toimii lähetystyössä. Järjestön painopisteitä ovat lähetystyön ohella evankelioimistyö, lapsi-, nuoriso- ja perhetyö sekä julkaisu- ja kustannustoiminta sekä materiaalipalvelu.

Suomen Raamattuopisto toimii Urho Muroman, tuliseluisen parannussaarnaajan julistuksen perinnön vaalijana. Se on nimensä mukaan keskittynyt erityisesti raamattuopetukseen, evankelioimistyöhön ja nuorille suunnattuun kurssi- ja leiritoimintaan. Liike pitää tärkeänä henkilökohtaisen parannuksen ja uskonratkaisun tekemistä. Toiminta oli keskittynyt voimakkaimmin Kuopion ja Mikkelin hiippakuntiin. Suomen Evankelisluterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys toteuttaa evankelioimis- ja kristillistä opetustehtävää koululaisten ja opiskelijoiden parissa.

Evankelioimistyön järjestöistä merkittävin on Kansan Raamattuseura, jonka tavoitteena on julistaa evankeliumia, rohkaista ihmisiä seurakuntayhteyteen ja pitää esillä kristillisiä arvoja. Kristilliseen työhön kuuluu myös ihmisen auttaminen sielunhoidollisesti ja aineellisesti. Kansan Raamattuseura on paneutunut mm. avioliittojen, opiskelijoiden ja nuorten tukemiseen sekä vähäosaisten henkiseen auttamiseen.

Veli Roger perusti vuonna 1940 Taizén ekumeenisen rukoushiljaisuuden yhteisön Ranskassa. Vuosien varrella siellä vierailleet suomalaiset ovat tuoneet mukanaan hiljaisuuden liikkeen vaikutteita kirkkomme piiriin. Niitä on saatu myös kirjallisuudesta, jota on parinkymmenen vuoden aikana käännetty ja Suomessakin kirjoitettu. Hiljaisuuden Ystävät ry perustettiin vuonna 1973. Se järjestää hiljaisuuden retriittejä, retriitiohjaajakoulutusta sekä muuta hiljentymiseen, raamattumietiskelyyn ja rukouksen teologiaan keskittyvää tutkimus-, kurssi- ja opetustoimintaa. Monet seurakunnan työntekijät kokevat hiljaisuuden liikkeen itselleen läheiseksi.

Amerikassa syntynyt karismaattinen liike levisi Suomeen 1970-luvulla. Se korostaa Pyhän Hengen toimintaa ja vaikutuksia kristityn elämässä. Joka toisessa Suomen seurakunnassa järjestetään sanan ja rukouksen iltoja, joissa rukoillaan sairaiden puolesta. Liikkeessä ko-

rostetaan armolahjojen käyttöä, joiksi luetaan mm. profetoiminen, kielillä puhuminen ja sairaiden parantaminen. Karismaattinen liike on keskittynyt kaupunkeihin. Uudistuksen kattojärjestönä toimii Hengen Uudistus Kirkossamme ry. Karismaattinen liike on saanut julkisuutta mm. Ulla-Christina Sjömanin, Seppo Juntusen ja Pirkko Jalovaaran järjestämien esirukousiltojen kautta. Julkisuutta on herättänyt kaatumisilmiö, jonka saa aikaan eräiden esirukoilijoiden käten päällepano. Markku Koiviston johtama Nokian herätys edustaa Suomessa karismaattisuuden radikaalimpaa ilmenemismuotoa. Sen kokouksille on tyypillistä voimakas elämyksellisyys, ylistystanssi sekä läheiset yhteydet kansainväliseen suuria herätyksiä odottavaan liikehdintään.

Herätysliikkeet vaikuttavat vahvasti monien suomalaisten kristittyjen elämässä. Joillekin ne ovat varsinainen hengellinen koti, jota ilman ei kirkon sanoma heitä tavoittaisi. Monet taas ovat saaneet vaikutteita useista liikkeistä. Hengellisiä liikkeitä ei voikaan nähdä toisiaan poissulkevin vaan toisiaan täydentävinä.

Luterilaisen kansankirkon piirissä on paljon kristittyjä, jotka eivät katso saaneensa ratkaisevia hengellisiä vaikutteita mistään herätysliikkeestä. Kirkon pyhäkoulu- ja päiväkerhoto, kouluissa annettava uskonnonopetus sekä kattava rippikoulutyö takaavat sen, että valtaosa suomalaisista saa varsin hyvät tiedot kristinuskon perusteista.

On olemassa kristillisperäisiä liikkeitä ja lahkoja, joita ei oppinsa vuoksi lueta kristinuskon piiriin. Näistä tunnetuimmat ovat voimakasta lähetystyötä harjoittavat amerikkalaisperäiset Jehovan todistajat ja mormonit. Yhä runsaammin esiintyy myös uususkonnollista liikehdintää, jonka alkuperästä ja opetuksesta ei ole helppoa saada tietoa. Tällainen liike on mm. saatananpalvojat. Törmätessäsi outoon uskonnolliseen liikkeeseen voit etsiä siitä tietoa Kirkon lähetystyön keskuksen kautta Kirkkohallituksesta, www.evl.fi/keskushallinto.

9. Järjestöt ja yhdistykset

Kirkon yhteydessä toimii lukuisia järjestöjä ja säätiöitä. Ne ovat mukana monissa kirkon tehtävissä, kuten lähetystyössä, evankelioimistyössä, diakoniatyössä, lapsi- ja nuorisotyössä sekä kustannustoiminnassa. Järjestöt antavat myös koulutusta osalle kirkon työntekijöistä. Kirkko puolestaan tukee kirkollisten järjestöjen toimintaa taloudellisesti.

Lähetystyö on Jeesuksen antaman käskyn toteuttamista: ”*Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni; kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskennyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kansanne kaikki päivät maailman loppuun asti*” (Matt. 28:18-20). Lähetystyö merkitsee Kristuksesta todistamista; se on evankeliumin hyvän sanoman julistamista ja ihmisten palvelemista. Lähetystyön tuloksena on syntynyt itsenäisiä kirkkoja. Samoin on rakennettu kouluja ja sairaaloita sekä toteutettu terveydenhuollon ohjelmia ja kehitysyhteistyöprojekteja. Kristuksen esimerkin mukaan on kohdattu kärsivä lähimmäinen palvelemalla häntä.

Kirkkohallituksen ulkoasiainosastossa oleva Kirkon lähetystyön keskus (KLK) toimii kirkollisten lähetysjärjestöjen yhteistyöelimenä. KLK julkaisee mm. kaikkien kirkollisten lähetysjärjestöjen ja kansainvälisen diakonian järjestön karttaa, josta ilmenee, missä kukin järjestöistä työskentelee. Saat sieltä tietoa lähetystyöhön liittyvistä asioista.

Lähetysjärjestöistä suurin, Suomen Lähetysseura (SLS) perustettiin vuonna 1859 evankelis-luterilaisen tunnustuksen pohjalle. Lähetystyötä varten piti perustaa oma järjestö,

koska kirkkolain mukaan Suomen kirkko toimii vain omassa maassa. Oma työ käynnistettiin Ambomaalla nykyisessä Namibiassa vuonna 1870. Nykyisin seura toimii 20 maassa eri puolilla maailmaa. Kaikki luterilaisen kirkkomme seurakunnat ovat Suomen Lähetysseuran jäseniä. Lähetysseura järjestää myös laajamittaista rippikoulu- ja nuorisotyötä.

Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (SLEY) perustettiin vuonna 1873. Se toimii evankelisen liikkeen yhteydessä ja vaalii erityisesti luterilaiseen tunnustukseen pohjaavaa teologiaa. Järjestö kanavoi aluksi työnsä Suomen Lähetysseuran kautta, mutta aloitti oman lähetystyön vuosisadan vaihteessa Japanissa. SLEY tekee myös nuorisotyötä ja järjestää vuosittain Maata näkyvässä –festivaalin, joka on tällä hetkellä Pohjoismaiden suurin kristillinen nuorisotapahtuma. Ruotsinkielinen sisarjärjestö, Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland (SLEF) perustettiin vuonna 1922 ja se aloitti oman työnsä Keniassa vuonna 1963.

Kirkkomme vanhin järjestö, Suomen Pipliaseura (SPS), perustettiin vuonna 1812. Se keskittyi pitkään Suomessa tapahtuvaan raamattutyöhön. Seura oli mukana perustamassa vuonna 1946 kansainvälistä raamatunkäännöstyötä koordinoivaa Yhdistyneet Raamattuseurat -järjestöä (United Bible Societies). Suomen Pipliaseuran välityksellä voit saada Raamatun lähes kaikilla maailman kielillä.

Suomen evankelis-luterilainen Kansanlähetys (SEKL) perustettiin vuonna 1967 viiden herätysliikkeen sisä- ja ulkolähetystä varten. Kansanlähetyksellä on myös omaa nuorisotyötä. Myöhemmin järjestöstä irtaantuivat radiolähetystyöhön erikoistunut Sanansaattajat ry (1973) sekä Evankelinen lähetysyhdistys Kylväjä (1974) omiksi järjestöikseen.

Näiden kirkon virallisten lähetysjärjestöjen ohella Suomessa toimii useita muita lähetys- ja evankelioimistustyötä tekeviä järjestöjä.

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) on Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kansainvälisen avun kanava ja toimii osana kirkkojen kansainvälistä avustusverkostoa. Se kuuluu Suomen suurimpiin kehitysyhteistyön ja katastrofiavun järjestöihin. KUA antaa apua vuosittain noin 15 miljoonalla eurolla lähes 50 maahan. Kansainväliseen diakoniaan erikoistunut säätiö työskentelee heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa etniseen taustaan, uskontoon tai kansallisuuteen katsomatta. KUA toteuttaa mm. monipuolisia kyläkehitysohjelmia, joihin kuuluvat ruuan ja veden saannin turvaaminen, maanviljelyn tehostaminen, koulutus, aids-työ, terveysvalistus, naisten aseman parantaminen, ympäristön suojeleminen, ammattikoulutus ja pienyritystoiminnan käynnistäminen. Toiminnan lähtökohta on paikallisten ihmisten oma osallistuminen kehitystyöhön. Katastrofiavulla autetaan pakolaisia sekä luonnonmullistusten ja sotien uhreja. Kansainvälisessä yhteistyössä KUA auttaa nuoria kirkkoja taloudelliseen ja toiminnalliseen itsenäisyyteen.

Kirkon viralliset lähetysjärjestöt keskustelevat mahdollisuudesta tiivistää yhteistyötään lähetystyön organisoimisessa.

TEHTÄVÄ

Ota selvää onko suomalaisilla lähetysten ja kansainvälisen diakonian toimijoilla työtä niissä maissa, joissa olet asunut.

Diakonia- ja sosiaalialan järjestöt ovat työntekijämäärältään kristillisen järjestökentän suurin ryhmä. Nämä järjestöt toimivat yleensä melko itsenäisesti ja irrallaan paikallisseurakunnista. Joillakin niistä on jopa kiinteämmät siteet valtion ja kunnan viranomaisiin kuin seurakuntiin. Niiden toiminta keskittyy pääosin hoito- ja palvelulaitoksiin sekä oppilaitok-

siin. Merkittäviä diakoniatyön kehittäjiä ovat mm. Helsingin, Lahden, Oulun ja Porin diakonissalaitokset. Merkittävin kirkollinen ammattikorkeakoulujärjestelmä on Diakonia-ammattikorkeakoulu (DIAK), joka kouluttaa mm. nuorityönohjaajia ja diakoniatyöntekijöitä.

Suomen Merimieskirkko on ulkomailla olevien suomalaisten kirkko. Se perustettiin vuonna 1875 tukemaan ulkomailla liikkuvia suomalaisia. Nyt se palvelee myös Suomen satamissa kansainvälisiä merenkulkijoita ekumeenisesti. Suomen Merimieskirkko on International Christian Maritime Association -järjestön perustajajäsen, jonka verkosto kattaa yli 600 satamaa kaikkialla maailmalla.

Suomen Ev.-lut. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry (SLK) tukee, ohjaa ja kehittää paikallisseurakuntien lapsityön toimintaa. Järjestö toteuttaa tehtävänsä yhteistyössä seurakuntien kanssa. SLK aloitti toimintansa vuonna 1888 nimellä Suomen Pyhäkouluyhdistys.

Suomen Poikien ja Tyttöjen Keskus – PTK ry toimii Suomen evankelis-luterilaisen kirkon varhaisnuorisotyön palvelujärjestönä. PTK järjestää koulutusta seurakuntien kerhonohtajille ja päätoimisille työntekijöille ja valtakunnallisia ja alueellisia tapahtumia, leirejä ja vaelluksia tytöille, pojille ja ohjaajille. Joka kesäisen harraste- ja raittiusleirin yhteydessä järjestetään maahanmuuttajanuorten leiri. Joka neljäs vuosi järjestetään kansainvälinen suurleiri Partaharjulla, Pieksämäellä. PTK tuottaa, kustantaa ja välittää kerhomateriaalia ja kirjallisuutta sekä julkaisee JiiPee-lehtiä 8-14 -vuotiaille tytöille ja pojille. Kansainvälisiä yhteyksiä ylläpidetään mm. Global Fellowshipin ja sen eurooppalaisen järjestön European Fellowshipin kautta. PTK:n jäsenyhteisöjen kokoavan toiminnan piirissä oli noin 80 000 varhaisnuorta ja heidän kerhojensa ohjaajaa. Lapsissa, Saariselällä sijaitseva Tievatupa on majatalo leireille ja kursseille sekä tukikohta vaelluksille.

Nuorten Keskus on valtakunnallinen, kristillisen nuorisotyön palvelujärjestö, jonka jäsenenä on Suomen ev. lut kirkon seurakuntia ja yhdistyksiä. Nuorten Keskus kouluttaa nuoria ja nuorisotyössä toimivia avustajia ja työntekijöitä, järjestää nuorisotapahtumia, nuorten leirejä ja kursseja sekä auttaa vaikeuksissa olevia nuoria, tuottaa materiaaleja ja julkaisee lehteä. Järjestön leirikeskuksessa Pöyhölässä alettiin järjestää rippikoululeirejä jo 1960-luvulla. Järjestö vastaa yhteistyössä paikallisseurakuntien ja Kirkkohallituksen kasvatuksen ja nuorisotyön yksikön kanssa mm. vuosittaisista Kirkon Nuorisopäivistä. Nuorten Keskus järjestää isokoulutusta ja monenlaisia, myös kansainvälisiä rippikouluja yhteistyössä mm. Suomen Merimieskirkon kanssa.

Kirkollisia järjestöjä on niin paljon, että on perustettu myös valtakunnallinen keskusjärjestö, Kirkkopalvelut ry, vaalimaan niiden yhteistyötä. Se mm. ylläpitää Kristillistä opintokeskusta, järjestää vuosittain Yhteisvastuukeräyksen ja kahden vuoden välein pidettävät Kirkkopäivät. Kirkkopäivät ovat merkittävä kirkollis-yhteiskunnallinen keskustelufoorumi. Myös maahanmuuttajien kristillinen opintotoiminta voi saada taloudellista tukea Kristillisen Opintokeskuksen kautta.

Kristillisiä kansanopistoja on maassamme kolmisenkymmentä. Monet niistä on perustanut jokin herätysliike vaalimaan liikkeen hengellistä perintöä. Sata vuotta sitten perustettiin kristillisiä opistoja antamaan peruskoulutukseen liittyvää täydentävää opetusta. Opistot järjestävät nykyisin yleissivistävää ja ammattiin tähtäävää koulutusta sekä monenlaista lyhytkurssitoimintaa. Opistoista suurin on Turun Kristillinen opisto, jossa mm. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokous kokoontuu.

Kirkon tunnustamien järjestöjen lisäksi Suomessa on suuri joukko muita kristillisiä yhdistyksiä ja yhteisöjä. Ne keskittyvät jonkin hengellisen liikkeen, tietyn ihmisryhmän tai kris-

tinuskon kannalta tärkeän idean palvelemiseen. Esimerkkinä mainittakoon raamatunlevitystyöhön keskittynyt Suomen Gideonit. Järjestö jakaa Raamattuja mm. kaikkiin hotelleihin. Kirkollisten järjestöjen viidakkoon voi tutustua Internetissä sivulta <http://evl.fi/>.

10. Kirkollisvero

Suomen evankelis-luterilainen kirkko kerää jäsenmaksunsa kunnallisveron yhteydessä kannettavalla kirkollisverolla. Jäseniltä perittävän veron suuruudesta päättävät paikallisen seurakunnan luottamushenkilöt. Kirkko maksaa valtiolle korvauksen verotuksen teknisestä toteuttamisesta. Jäsenyyteen perustuvan verotusoikeuden lisäksi kirkko saa valtiolta pienen osuuden yhteisöveron tuotosta. Tätä on perusteltu kirkon yhteiskunnallisilla palvelutehtävillä, kuten diakonialla ja hautausmaiden sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kirkkorakennusten ylläpitämisellä.

11. Kirkon hallinto

Jokainen paikallisseurakunta Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa on itsenäinen toimintayksikkö. Seurakuntien hallinto perustuu demokratiaan, joka tähdentää yksityisen kristityn vastuuta ja toimintavaltaa seurakunnassa. Kirkkovaltuusto on seurakunnan ylin päätäntävaltaa käyttävä toimielin. Se valitaan vaaleilla joka neljäs vuosi. Kirkkovaltuusto hyväksyy mm. vuosittaisen tulo- ja menoarvion, määrää kirkollisveron suuruuden ja perustaa ja lakauttaa seurakunnan virat. Valtuusto valitsee kirkkoneuvoston, joka on seurakunnan ylin toimeenpaneva elin. Se vastaa kirkkovaltuuston päätösten toimeenpanosta, seurakunnan hengellisestä toiminnasta ja valmistelee kaikki kirkkovaltuustossa esille tulevat asiat. Kirkkoneuvosto valitsee pääosan seurakunnan työntekijöistä. Sen ehdotuksesta tuomiokapituli nimittää seurakuntapastorit. Kirkkovaltuusto valitsee kappalaiset. Kirkkoherra valitaan yleisillä vaaleilla.

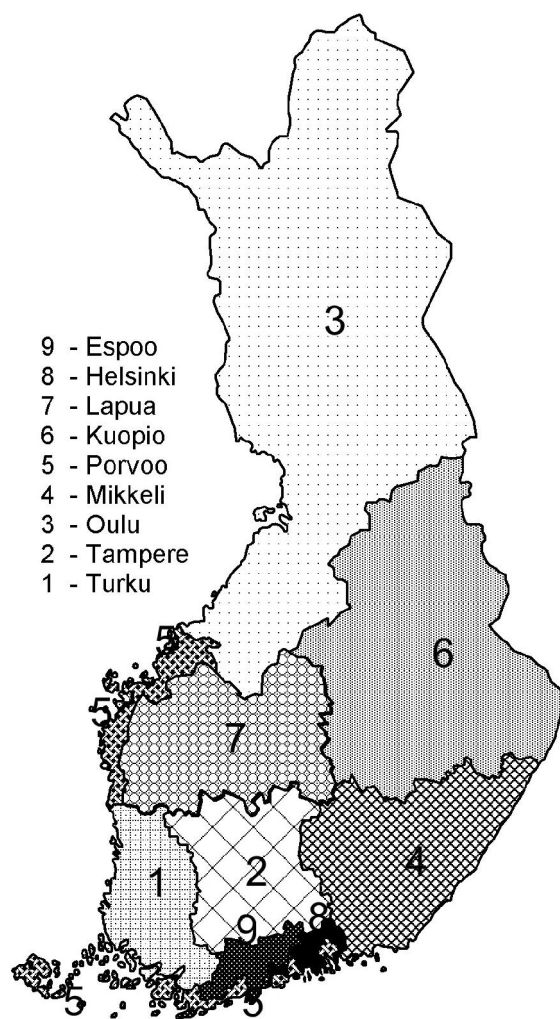
Samassa kunnassa sijaitsevat evankelisluterilaisen kirkon seurakunnat kuuluvat samaan seurakuntayhtymään. Yhteinen taloushallinto säästää kirkon voimavaroja sen omimpiin tehtäviin. Saman yhtymän seurakunnilla on yhteinen kirkkovaltuusto ja kirkkoneuvosto koko yhtymän yhteistä hallintoa varten. Kullakin yhtymän seurakunnalla on lisäksi oma seurakuntaneuvostonsa, joka vastaa seurakunnan kirkkoneuvostoa. Kirkko seurakuntineen on julkisoikeudellinen yhteisö samassa merkityksessä kuin kunnat tai valtio.

Kirkollisvaaleissa, joissa seurakuntalaiset äänestävät, valitaan henkilöt seurakunnan luottamustehtäviin. Ota selvää, millaisia valitsijayhdistyksiä seurakunnassasi on tai harkitse oman valitsijayhdistyksen perustamista seuraavissa vaaleissa. Ulkomaalaista syntyperää olevien kirkon jäsenten lisääntyessä on luonnollista, että heitä valitaan enenevästi myös kirkkovaltuustoihin ja -neuvostoihin.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko jakaantuu yhdeksään hiippakuntaan seuraavasti:

Hiippakuntakartta (ks. viereinen sivu)

1. Turun arkkihiippakunta	6. Kuopion hiippakunta
2. Tampereen hiippakunta	7. Lapuan hiippakunta
3. Oulun hiippakunta	8. Helsingin hiippakunta
4. Mikkelin hiippakunta	9. Espoon hiippakunta
5. Porvoon hiippakunta	

Porvoon hiippakunta koostuu ruotsinkielisistä seurakunnista. Se palvelee ruotsinkielistä äidinkielenään puhuvia. Myös muissa hiippakunnissa on kaksikielisiä seurakuntia. Uusin hiippakunnista on vuonna 2004 toimintansa aloittanut Espoon hiippakunta. Se syntyi, kun Helsingin hiippakunta jaettiin kahtia. Jokaisen hiippakunnan toiminnasta vastaa piispa. Turun arkkihiippakunnassa on kaksi piispaa: arkkipiispa ja Turun piispa. Yksi piispoista vastaa ulkosuomalaistyöstä.

Hiippakunnat jakautuvat hallinnollisesti tuomiokapituliin ja toiminnalliseen osastoon. Tuomiokapituliin kuuluvat piispan ohella tuomiorovasti, kaksi pappisasessoria ja yksi lakimies-assessori, notaari sekä toiminnallista osastoa johtava hiippakuntadekaani ja yksi maallikkojäsen. Tuomiokapituli johtaa ja valvoo seurakuntien työtä sekä valitsee ja nimittää seurakuntapastorit virkoihinsa. Piispan johdolla pidetään seurakunnissa piispantarkastuksia noin kymmenen vuoden välein. Tarkastuksissa käydään läpi seurakunnan toiminta ja talous. Piispantarkastuksen yhteydessä myös seurakuntalaisilla on mahdollisuus esittää näkemyksiään seurakunnan toiminnasta piispan kuullen.

Toiminnallisessa osastossa työskentelee hiippakuntadekaanin johdolla hiippakuntasihiteereitä mm. kasvatuksen, diakonian, pastoraalitoimen ja lähetyksen työaloilla. Heidän tehtävänsä on tukea ja koordinoita kyseisten toimialojen työtä seurakunnissa sekä toimia kouluttajana yhteistyössä seurakuntien ja koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Seurakunnat voivat pyytää tukea toimintaansa liittyviin pulmakysymyksiin.

Hiippakuntavaltuustoihin valitaan 14 maallikkoa ja 7 pappia. Puheenjohtajana toimii maallikko. Tuomiokapitulin jäsenillä on kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Hiippakuntavaltuustot voivat tehdä aloitteita kirkolliskokoukselle.

Hiippakunnat jakaantuvat rovastikuntiin. Rovastikunnat muodostuvat lähialueiden seurakunnista. Rovastikunnan alueella seurakunnat järjestävät yhteistä toimintaa tarpeen mukaan. Rovastikunta on myös hallinnollinen alue: sen toimintaa johtaa lääninrovasti.

Kirkolliskokous käyttää kirkon ylintä päätösvaltaa. Se käsittelee kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta koskevia asioita. Sen pysyviä jäseniä ovat piispat, kenttäpiispa sekä vaaleilla valittavat 32 hiippakuntien pappis- ja 64 maallikkoedustajaa, valtiovallan edustajat sekä saamelaiskäräjien valitsema edustaja. Puheenjohtajana toimii arkkipiispa. Kirkolliskokous kokoontuu yleensä kahdesti vuodessa viikon mittaiseen istuntoon.

Kirkolliskokous hyväksyy uuden raamatunkäännöksen, kristinopin, virsikirjan, kirkkokäsikirjan ja messusävelmistön. Se voi tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta. Se hyväksyy kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen. Kirkolliskokous antaa myös lausuntoja ja tekee esityksiä valtioneuvostolle kysymyksistä, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin. Näitä ovat myös avioliittoa ja perhettä, ihmisoikeuksia, toimeentuloa ja sosiaaliturvaa, uskonnonopetusta ja koulukasvatusta sekä kirkollisverotuksen perusteita koskevat asiat.

Kirkolliskokous päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin ja uskontokuntiin sekä kirkkojen välisiin liittoihin. Se päättää myös hiippakuntien perustamisesta ja rajojen muuttamisesta. Kirkolliskokous perustaa ja lakkauttaa arkkipiispan ja muiden piispojen sekä kirkkoneuvosten virat ja valitsee ja vapauttaa kirkkoneuvokset ja kirkkohallituksen jäsenet. Se vahvistaa myös kirkon keskusrahaston talousarvion ja päättää, kuinka paljon seurakuntien on vuosittain maksettava kirkon keskusrahastoon.

Kirkkohallitus hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa. Kirkkohallituksen jäseniä ovat arkkipiispa puheenjohtajana, piispainkokouksen neljäksi vuodeksi valitsevat kaksi piispaa sekä kirkolliskokouksen samaksi ajaksi valitsevat kaksi pappia ja kahdeksan maallikkoa.

Kirkkohallituksen noin 200 työntekijän työtä johtaa kansliapäällikkö. Hallinto-osaston tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa sekä lainvalmistelua, väestökirjanpitoa ja tietohallintoa sekä Kirkkohallituksen yhteisiä toimistopalveluja. Henkilöstöosasto hoitaa kirkon henkilöstöhallinnon säännösvalmistelua ja kehittämistyötä. Talousosasto toimii kirkon keskusrahastona. Toiminnallinen osasto kehittää ja tukee seurakuntien työtä sekä kirkon toimintaan liittyviä yhteyksiä muuhun yhteiskuntaan. Sen yksiköitä ovat diakonia ja yhteiskuntatyö, jumalanpalveluselämä ja musiikkitoiminta, kasvatus ja nuorisotyö, perheasiat, sairaalasielunhoito ja Kirkon koulutuskeskus. Maahanmuuttajien asiat kuuluvat ensisijassa tälle osastolle.

Kirkkohallituksen ulkoasiain osasto hoitaa suhteita muihin kirkkoihin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä vastaa ulkosuomalaistyön ja lähetystyön koordinoinnista. Kirkon tiedotuskeskus vastaa kirkon viestinnästä ja palvelee tiedotusvälineitä. Kirkon tutkimuskeskus harjoittaa ja rahoittaa kirkon kannalta olennaista teologista ja kirkkososiologista tutkimusta sekä tuottaa kirkon päätöksenteossa tarvittavaa materiaalia.

Piispainkokous ottaa kantaa kirkon uskoa ja oppia koskeviin kysymyksiin. Se hyväksyy mm. rippikoulun oppikirjat, antaa määräyksiä pastoraalitutkinnoista ja muiden kirkon työntekijäryhmien tutkinnoista, ohjeistaa piispantarkastukset sekä antaa kirkolliskokoukselle lausuntoja opillisissa kysymyksissä.

III KIRKON JUURET, JAKAANTUMINEN JA EKUMEENISET YHTEYSPYRKIMYKSET

1. Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteiset juuret

Kolme uskontoa pohjautuu yksijumalaisuuteen: juutalaisuus, kristinusko ja islam. Näitä kutsutaan monoteistisiksi uskonnoiksi erotukseksi monijumalaisista eli polyteistisistä uskonnoista. Näiden uskontojen edustajat kohtaavat toisensa erityisesti Pyhällä Maalla Jerusalemissa. Siellä sijaitsee juutalaisille korvaamattoman pyhä osa temppelin muuria, jota kutsutaan itkumuuriksi tai länsimuuriksi. Se on juutalaisten tärkein rukouspaikka. Saman muurin läheisyydessä sijaitsee kaksi islaminuskoisten moskeijaa. Jerusalemin kaupunki on kristityille pyhä paikka erityisesti Jeesuksen viimeisten päivien tapahtumien näyttämönä.

Kaikki kolme uskontoa ymmärtävät Jumalan luoneen maailman. Juutalaisuus ja kristinusko näkevät Jumalan luomistyön pelkästään hyväksi, islamin mukaan hän loi samalla pahaakin. Luomisuskosta seuraava aikakäsitys on näille uskonnoille myös yhteinen: ajalla on alkunsa ja päätepisteensä. Samoin ymmärretään, että Jumala tahtoo olla sanallisessa kanssakäymisessä luomansa ihmisten kanssa. Nämä uskonnot ovat ilmoitususkontoja. Kristityt ovat ottaneet juutalaisten koko ilmoituksen omakseen, muslimit viittaavat sekä Vanhaan että Uuteen testamenttiin, vaikka eivät niitä sellaisenaan luekaan. Raamatusta he kuitenkin puhuvat pyhänä kirjana.

Juutalaisuuden juuret ulottuvat kauaksi kirjoituksettomaan aikaan. Osa israelilaisista on Palestiinan alkuperäistä väestöä, osa on tullut maahan Egyptistä Vanhan testamentin kertomalla tavalla. Bablyloniassa vietetyn pakkosiirtolaisuuden jälkeen (587-539 eKr.) israelilaisia on nimitetty juutalaisiksi. Juutalaisten uskontunnustus Vanhan testamentin mukaan on usko yhteen, Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumalaan. Hän valitsi Israelin kansakseen suojellakseen sitä. Ehtona oli se, että kansa noudattaa Jumalan antamaa kymmenen käskyn lakia. Sionistisen liikkeen tavoite toteutui vuonna 1948, kun Israelin valtio perustettiin. Juutalaiset ja arabit, joista valtaosa on islamilaisia, ovat riidelleet keskenään koko valtion olemassaolon ajan. Valtion asioiden hoitoa vaikeuttaa se seikka, että juutalaiset jakaantuvat lukuisiin poliittisiin ryhmittymiin.

Juutalaisuutta ja kristinuskoa yhdistää mm. se, että Vanha testamentti on kummankin uskonnon pyhä kirja. Tosin sitä tulkitaan eri tavoin. Juutalaiset näkevät Jumalan valinnan kohdistuvan vain omaan kansaansa. Enemmistölle juutalaisista Jeesus on ollut vaiettu ja kiistanalainen henkilö, toisille merkittävä opettaja tai aikanaan kansankiihottaja, mutta joillekulle myös odotettu ja saapunut Messias. Kristityt uskovat messiasennustusten tähtäävän kaikkia maailman ihmisiä koskevaan pelastukseen. Kristinuskon keskus, Jeesus Kristus, oli juutalainen. Kristinusko syntyi Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen juutalaisena lahkona ennen muotoutumistaan omaksi uskonnokseen. Kristillisyys sai paljon vaikutteita juutalaisesta taustasta. Kirkon alkuvaiheen kristityistä enemmistö oli aluksi Jeesukseen Messiaana uskovia juutalaisia (Kristus = Messias). Varsin pian kirkon jäsenten enemmistö muodostui muista kansoista. Nykyisin esim. Israelissa on n. 5000 messiaanista juutalaista ja muualla maailmassa n. 80 000. Kristukseen messiaana uskovia juutalaisia nimitetään messiaaniksi juutalaisiksi. Kristityistä he muodostavat nykyään pienen vähemmistön.

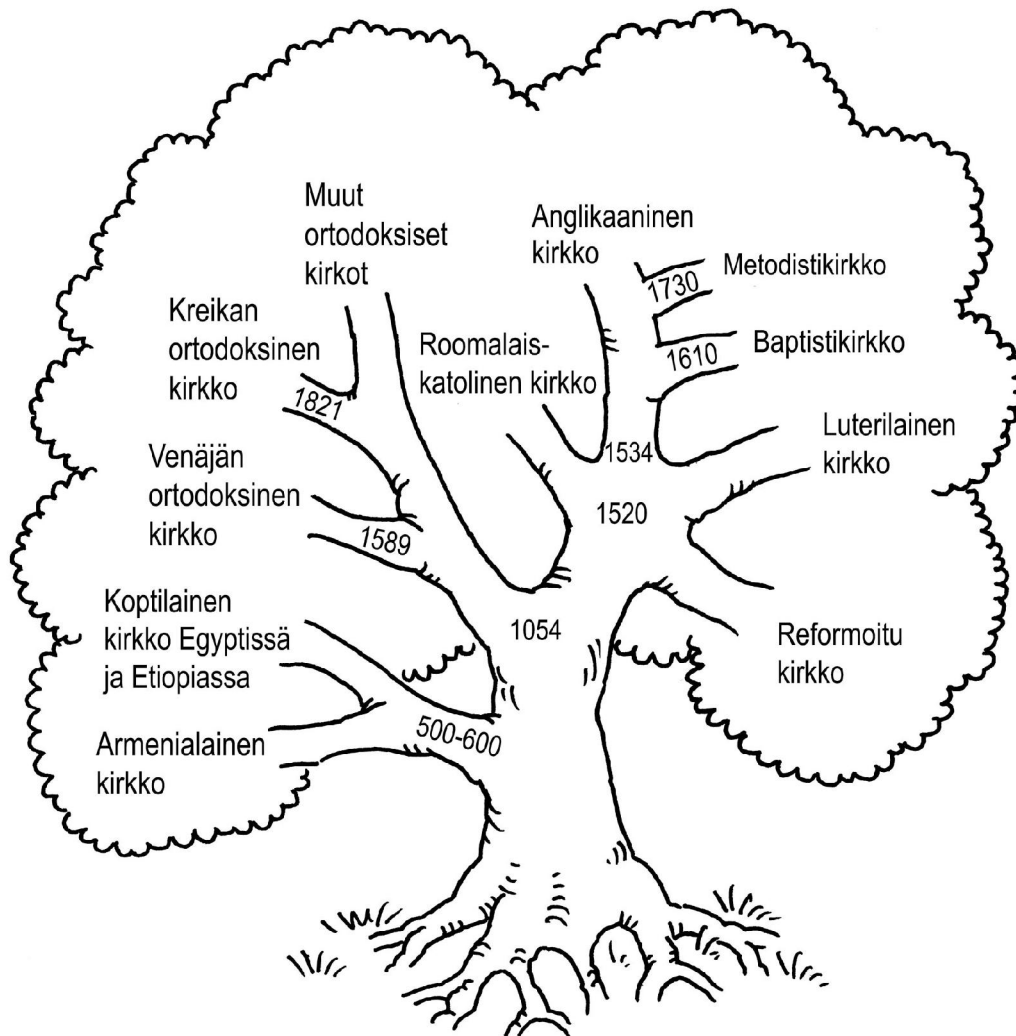
Islam syntyi 570-632 jKr. eläneen profeetta Muhammedin ilmestysten vaikutuksesta 600-luvulla. Se on saanut vaikutteita sekä juutalaisuudesta että kristinuskosta. Ilmestykset koottiin pian Muhammedin kuoleman jälkeen 114 lukua käsittäväksi Koraaniksi. Koraani sisältää ohjeita uskon elämälle yhtä hyvin kuin ruokailuun, avioliittoon ja ihmisten käyttäyty-

miseen. Muslimeja koskee viisi uskonnollista velvoitetta: yhden Jumalan tunnustaminen (Allah on yksi, ja Muhammed on hänen profeettansa), päivittäiset viisi rukoushetkeä, almujen antaminen, paasto ja pyhiinvaellus kerran elämässä Mekkaan. Islamilaisessa ajattelussa uskonnon ja muun elämän välillä ei tehdä erotusta. Siksi uskonto nähdään sekä kulttuurillisena että poliittisena ilmiönä. Yhteiskuntamalli on teokraattinen. Jumala on yhteiskunnan korkein auktoriteetti. Varhaisen islamilaisen yhteiskuntamallin mukaan myös juutalaisten ja kristittyjen asema on määritelty islamilaisessa yhteiskunnassa.

Koraani tuntee Raamatun kertomukset ja puhuu Jumalasta Aabrahamin, Ismaelin, Iisakin ja Jaakobin Jumalana. Jeesusta, Marian poikaa, pidetään profeettana, mutta viimeisen ilmoituksen uskotaan tulleen Muhammedin kautta. Islaminuskoiiset pitävät uskontoaan täydellisimpänä, koska se on monoteistisista uskonnoista viimeisin. Islaminuskoa esiintyy eniten Lähi-Idän arabimaissa, Afrikan pohjoisosissa ja Aasiassa. Siellä, missä muslimeilla on enemmistöasema, on liikehdintää, jonka pyrkimyksenä on muodostaa islamilainen valtio. Islamin vaikutteet leviävät länsimaihin muuttoliikkeen myötä. Islaminuskoiiset muodostavat usein kiinteitä yhteisöjä asuessaan länsimaisen kulttuurin keskellä. Esimerkiksi Ranskassa asuu useita miljoonia islaminuskoisia.

Juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia jakaa kysymys suhtautumisesta Jeesus Nasaretilaiseen. Hän oli juutalainen mies, jota muslimit pitävät profeettana mutta kristityille hän on maailman Vapahtaja.

2. Kuvio kirkon jakaantumisesta

3. Kirkon jakaantumisen syitä

Alkukirkko muodostui kahdenlaisista, varsin paljon toisistaan poikkeavista seurakunnista: juutalaiskristillisistä ja pakanakristillisistä. Juutalaiskristilliset seurakunnat pitivät kiinni Vanhan testamentin säädöksistä myös Kristuksen Messiaaksi tunnustamisen jälkeen. Pakanakristityt taas, apostoli Paavalin johdolla julistivat Kristuksessa tulleen uuden ajan, jolloin Vanhan testamentin laissa annetut säädökset menettivät merkityksensä. Apostolien kokouksessa tehtiin yhdessä elämisen helpottamiseksi kompromissi, jossa pakanakristityiltä ei vaadittu juutalaisen lain noudattamista. Samalla päätettiin, että kaikkien tuli välttää vieraille jumalille uhrattua lihaa sekä lihaa, josta ei ole vielä laskettu verta (Ap. t. 15:28-29).

Idän kreikankielinen ja lännen latinankielinen kirkko kehittyivät omassa kulttuuripiirissään eri tavoin luomalla omaa teologiaansa. Muodollinen ero tapahtui vuonna 1054. Paavi Leo IX ja Konstantinopolin patriarkka Mikael Kerularios julistivat silloin toisensa pannaan. Julistus koski ensi sijassa Nikaian-Konstantinopolin uskontunnustukseen lännessä tehtyä ns. filioque-lisäystä ja paavin ylivaltaa. Filioque-kiistassa oli kysymys kolminaisuusopin erilaisesta tulkinnasta.

Jo kirkkoisä Augustinuksen aikaan lännessä oltiin taipuvaisia ajattelemaan, että kolminaisuuden persoonat ovat yhdenvertaisia. Näin ollen, kun Luoja lähettää Pyhän Hengen, hän on samalla myös Kristuksen henki. Siksi lännen kirkossa lisättiin uskontunnustukseen sana filioque, joka merkitsee ja Pojasta. Näin opetettiin, että Pyhä Henki lähtee Isästä ja Pojasta. Idän kirkossa taas on ajateltu, että kaiken alkuperä on Isän olemus jumaluuden yksinomaisena alkuperänä. Niinpä Pyhä Henki voi lähteä Isästä yksin, enintään ”Isästä Pojan kautta”, kuten 1439 pidetyssä Firenzen konsiilissa päätettiin.

Idän ja lännen kirkon erilainen kolminaisuusopillinen pohdinta ei estänyt niitä toimimasta yhdessä vuoteen 1054 asti. Toisaalta myöhemmin neuvoteltu kompromissi ei ole tuonut niitä toiminnalliseen yhteyteen keskenään. Suurin erottava tekijä on ollut paavin asema. Idän kirkko ei voi tunnustaa paavin asemaa Kristuksen sijaisena, mitä taas lännen kirkko vaatii. Kielelliset ja kulttuurilliset syyt johtivat kehityksen eri suuntiin: idän kreikkalainen ja lännen latinankielinen liturgia ja teologia kehittyivät eri suuntiin.

Eräät kirkot ovat peräisin kristinuskon yhteiseltä ajalta, ennen idän ja lännen kirkon eroa. Näitä ovat mm. Idän ortodoksiset kirkot eli koptit, Etiopian ortodoksinen kirkko ja Syyrian ortodoksinen kirkko. Idän ortodoksikirkot voivat osallistua Kirkkojen maailmanneuvoston toimintaan sillä perusteella, että ne hyväksyvät kolminaisuusopin ja uskon Kristuksen jumaluuteen, vaikka ne eivät hyväksykään Khalkedonin (451) kirkolliskokouksen Kristuksen kaksiluonto-oppia. Kristuksen kaksiluonto-opin mukaan Jeesus oli sekä Jumala että ihminen samanaikaisesti.

Ennen reformaation eli uskonpuhdistuksen aikaa syntyneistä kristillisistä ryhmistä ovat säilyneet reformaation ensimmäisinä merkkeinä 1200-luvulla syntyneet valdolaiset ja 1400-luvulla syntynyt hussilaisten böömiläisten veljesten yhteisö.

Reformaation aikana sai alkunsa joukko uusia tunnustuskuntia, joiden syntyyn Martti Lutherin (1483-1546) toiminta vaikutti ratkaisevasti. Hänen taistelunsa armollisen Jumalan löytämiseksi johti lopulta terävään kritiikkiin katolisen kirkon ansio-opin väärinkäyttöksiä vastaan. Luther päätyi etsinnässään apostoli Paavalin uskonvanhurskauden periaatteeseen: ihminen pelastuu yksin uskosta Kristuksen tähden, ilman lain tekoja. Tämä löytö suuntautui katolisen kirkon anekauppaa vastaan. Anekauppaa käytiin, jotta roomalaiskatolinen kirkko

olisi saanut riittävästi rahoitusta rakennustarpeisiinsa. Vallalla oli harhakäsitys siitä, että pelastuksen saattoi hankkia aneita ostamalla.

Reformaatio eteni Keski-Euroopassa kaupunkiliikkeenä. Jokainen itsenäinen kaupunki ja ruhtinaskunta kävi läpi uskonnollis-poliittisen muutosprosessin. Monia houkutti liittymisen reformaatioon poliittisista syistä. Se mahdollisti irtautumisen katolisesta kirkosta ja paa-
vin vallan tunnustamisesta. Reformaatio ei siten edennyt suinkaan keskitettyä liikkeenä. Pohjoismaissa taas reformaatioon siirryttiin kuninkaan johdolla, keskitetysti. Reformaation historia on perinteisesti kirjoitettu rajojen piirtämisenä. Oma identiteetti on rakennettu sille, miten kirkko poikkeaa edeltäjästään. Niinpä metodistit kertovat, miten he poikkeavat angli-
kaaneista. Anglikaanit ja luterilaiset, miten he poikkeavat roomalaiskatolisista ja kalvinistit, miten he poikkeavat luterilaisista. Reformaation aikana kirkkoja erotti se, miten ne käsittivät Jeesuksen läsnäolon ehtoollisella.

Reformaation ajan jälkeen on kirkkojen jakautuminen jatkunut. Yleensä se noudattaa edellä esitettyä rajojen piirtämisen kaavaa. Oma kirkollinen identiteetti määrillään siten, miten se eroaa siitä kirkosta, josta on erottu. Viime vuosikymmeninä uusia kristillisiä kirkko-
kuntia on perustettu kiihtyvällä vauhdilla. Monet uusista kirkoista ovat helluntailaisperäisiä ja korostavat Pyhän Hengen toimintaa, ihmeitä ja merkkejä.

4. Ekumenia rakentaa kirkkojen ykseyttä

Kirkon jakaantuminen on saanut vastavoimakseen päinvastaisen liikkeen. Ekumeeni-
nen liike on jo yli sadan vuoden ajan toiminut kristittyjen yhteyden lisäämiseksi yli kirkkokunta-
rajojen. Nimitys juontaa juurensa jo kirkkoisä Origenesiin (185-250), jolloin oikumene tar-
koitti koko maailmaa. Ekumenialla voidaan laajassa merkityksessä tarkoittaa myös koko
maailman ihmisten yhteyden rakentamista. Arkikielessä sillä ymmärretään kristittyjen yhteys-
pyrkimyksiä.

Kirkkojen maailmanneuvostossa (KMN) on vuosituhaten vaiheessa yli 340 jäsenkirkkoa
noin 100 maasta eri puolilta maailmaa. Neuvostoon kuuluvat huomattavat ortodoksikirkot,
protestanttiset kirkot, kuten reformoidut, anglikaanit, baptistit ja luterilaiset sekä metodistit.
Suomen kirkko oli mukana perustamassa yhdessä Euroopan ja Pohjois-Amerikan kirkkojen
kanssa Kirkkojen maailmanneuvostoa vuonna 1948. Nykyisin enemmistö jäsenkirkoista tu-
lee Afrikasta, Aasiasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Lähi-idästä sekä Tyneltä valtamereltä.
Myös helluntailaiset ovat tulleet keskusteluyhteyteen Kirkkojen maailmanneuvoston kanssa.
Roomalaiskatolinen kirkko lähettää säännöllisesti tarkkailijansa Kirkkojen maailmanneuvoston
kokouksiin, vaikka ei ole sen jäsen.

Kirkkojen maailmanneuvosto kutsuu kirkkoja näkyvään ykseyteen yhteisessä ehtoollis-
essa ja lähetyksen ja evankelioimisen toteuttamisessa. Järjestö etsii ja organisoii yhteisiä
diakonian haasteita ja ottaa kantaa rauhan ja oikeudenmukaisuuden rakentamiseksi luoma-
kunnan ykseyden nimissä.

Järjestön tarkoitus on syventää kirkkojen ykseyttä niin, että ne näkisivät toisissaan aidon
ilmaisun ”yhdestä, katolisesta ja apostolisesta kirkosta”. Oppiperustana on tunnustautuminen
apostoliseen uskoon. Mikäli mahdollista, pyritään sakramentaaliseen yhteyteen.

Suomen kirkko oli perustamassa myös Luterilaista maailmanliittoa (LML) vuonna 1947.
Siihen kuului vuosituhaten vaihteessa 136 luterilaista kirkkoa eri puolilla maailmaa. Järjes-
tön kautta jäsenkirkot hoitavat yhdessä kansainväliseen diakoniaan liittyviä haasteita. Luteri-

lainen maailmanliitto järjestää myös jäsenkirkoilleen mahdollisuuden jakaa kokemuksiaan julistuksen, palvelun ja vaikuttamistoiminnan tilanteesta ja kokemuksista. Järjestö toimii myös jäsenkirkkojensa keskustelufoorumina ajankohtaisissa teologisissa, hengellisissä, eettisissä ja uskontojen välisiä kysymyksiä koskevissa asioissa.

Kirkkomme toimii aktiivisesti myös Suomen ekumeenisessa neuvostossa (SEN), joka on Suomessa toimivien kirkkojen, kristillisten yhteisöjen ja seurakuntien yhteistyöelin. Se organisoii mm. kerran vuodessa vietettävän ekumeenisen rukousviikon, jolloin rukoillaan kristittyjen ykseyden puolesta. Perinne alkoi Ranskassa viime vuosisadan alussa.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on käynyt hedelmällisiä kahden välisiä ekumeenisia neuvotteluja Venäjän ortodoksikirkon kanssa vuodesta 1970. Neuvottelut ovat olleet pääasiassa teologisia. Samoin on käyty opillisia keskusteluja myös Suomen ortodoksikirkon kanssa. Niille on ollut tunnusomaista se, että kaksi samassa yhteiskunnallisessa kontekstissa mutta erilaisissa traditioissa elävää kirkkoa on voinut yhdessä tarkastella omia ja toistensa käsityksiä tärkeistä teologisista ja pastoraalisista kysymyksistä. Tällaiset keskustelut lisäävät kirkkojen keskinäistä ymmärtämystä ja suvaitsevaisuutta.

Kahdenvälisiä keskusteluja käydään säännöllisesti myös vapaakirkon, helluntaiherätyksen, baptistien ja metodistien kanssa. Erimuotoiset ja -tasoiset yhteydenpidot palvelevat yhteistä kristillistä todistamista maassamme. Ne ovat pyrkineet poistamaan toiseen osapuoleen liittyviä väärinkäsityksiä sekä lisäämään molemminpuolista suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta. Samalla on etsitty käytännön yhteistoimintamuotoja ja keskusteltu kirkkojen ja uskonnollisten yhdyskuntien suhteista valtioon. Myös opillisissa asioissa on päästy eteenpäin, vaikka niistä ei ole toistaiseksi saatukaan aikaan virallisia sopimuksia.

Merkittävin edistysaskel ekumeenisessa työskentelyssä on saavutettu anglikaanikirkon kanssa. Suurin osa maailman luterilaisista kirkoista hyväksyi vuonna 1996 ns. Porvoon sopimuksen. Porvoon yhteinen julkilausuma luo kirkkojen välille käytännöllisesti katsoen täyden kirkollisen yhteyden. Kirkkomme pappi voi siis toimia pappina anglikaanikirkossa edellyttäen, että hän on suorittanut tarvittavat tutkinnot ja pätevyuden ja päinvastoin. Porvoon sopimuksen allekirjoittaneiden kirkkojen yhteisössä kehitetään erilaisia toimintamuotoja, joita koordinoi vuosittain kokoontuva Porvoon yhteydenpitoryhmä.

Toinen merkittävä saavutus ekumeniassa on vuonna 1998 allekirjoitettu yhteinen julistus vanhurskauttamisesta. Se on luterilais-katolinen yhteistyöasiakirja, jossa kirkot kumoavat 500 vuotta aiemmin julistetut oppituomionsa. Asiakirjassa on ilmaistu vanhurskauttamisopista saavutettu yhteisymmärrys. Asiakirjasta tehtävät johtopäätökset ovat vielä tekevä, mutta opillisissa keskusteluissa saavutettu yhteisymmärrys on merkittävä. Suomalaiset teologit vaikuttivat suuresti asiakirjan muotoiluun. Kirkkomme on pitänyt yllä yhteyttä roomalaiskatoliseen kirkkoon mm. Suomen ekumeenisessa neuvostossa sekä Luterilaisen maailmanliiton ja Vatikaanin ykseyskomissiossa. Samoin on järjestetty teemaseminaareja sekä suomalaisten piispojen vierailuja Vatikaaniin. Paavi on vierailut Suomessa yhden kerran.

5. Kristilliset symbolit

A O

Alfa ja omega ovat kreikkalaisen aakkoston ensimmäinen ja viimeinen kirjain. Ne kuvaavat sitä, miten Jeesus on ensimmäinen ja viimeinen, siis iankaikkinen

AΩ

Alba

Valkoista, liturgista vaatetta, johon kastettava tai konfirmoitava puetaan, kutsutaan albaksi. Valkoinen vaate kertoo Kristuksen puhtaudesta, johon kastettu on puettu. Jumalanpalvelus toimitetaan albassa.

Ankkuri

Ankkuri on vertauskuva iankaikkisen elämän toivosta.

IHS

IHS

Nämä Jeesuksen kreikankielisen nimen kolme alkukirjainta voidaan kirjoittaa myös sisäkkäin. Ne voidaan lukea myös latinankielellä *Iesus Homo Salvator*, Jeesus ihmisten pelastaja.

INRI

INRI

Kirjaimet tulevat niiden sanojen alkukirjaimista, jotka kirjoitettiin Jeesuksen ristin yläpuolelle latinaksi: *Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum*; Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas.

Kala

Varhaiskristittyjen vainojen aikana kalan kuvasta tuli kristittyjen salainen merkki, jolla he tunnistivat toisensa. Kala on kreikaksi *ikthys*. Kun otettiin sen kreikankieliset kirjaimet alkukirjaimiksi, voitiin muodostaa teksti, joka on käännettynä '*Jeesus Kristus, Jumalan Poika, Pelastaja*'.

Karitsa

Karitsa (nuori lammas) kuvaa Kristusta, joka uhrattiin syntiemme vuoksi. Jeesus on Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin (Joh. 1:29). Israelin varhaishistoriassa karitsa uhrattiin temppelissä kansan syntien sovituksiksi.

Kolmio

Tasasivuista kolmiota käytetään kolmiyhteisen Jumalan vertauskuvana. Jumala on yksi, mutta hän toimii kolmen persoonan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen, välityksellä. Kolmion sisään piirretty silmä kertoo Jumalan kaikinäkevyydestä.

Kruunu

Kruunu kertoo perille pääsemisestä taivaaseen. Kruunun ohella voidaan käyttää myös laakeriseppelettä. Se oli alunperin voiton merkki kreikkalaisten olympialaisissa.

Kynttilä

Kynttilä kertoo Kristuksesta maailman valkeutena. Kynttilöiden määrä alttarilla vaihtelee kirkkovuoden mukaan.

Kyyhkynen

Raamatussa kerrotaan Jeesuksen kasteen yhteydessä, että Pyhä Henki laskeutui hänen päälleen tavalla, joka muistutti kyyhkystä. Sen perusteella Pyhää Henkeä kuvataan kyyhkysenä.

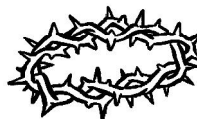
Laiva

Laiva kuvaa kirkkoa, joka on matkalla maailmanhistorian myrskyjen läpi kohti iankaikista satamaa.

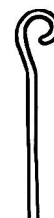
Orjantappurakruunu

Ennen ristinnaulitsemista Kristusta pilkattiin ja hänen päähänsä painettiin orjantappurakruunu, joka kuvaa kärsimystä.

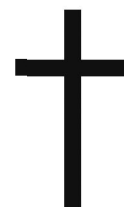
Paimensauva

Paimenen sauva viittaa Jeesukseen, joka on Hyvä Paimen. Piispan sauva kertoo hänen tehtävästään olla laumansa kaitsija.

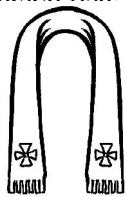
Risti

Risti on kristinuskon keskeisin symboli. Alun perin se oli roomalaisten käyttämä teloitusväline, joka toi hitaan, kivuliaan ja häpeällisen kuoleman. Rististä tuli kristittyjen symboli Jeesuksen kärsimän ristinkuoleman vuoksi. *Krusifiksi* on risti, jossa Jeesus on kuvattuna ristillä. Se kertoo erityisesti hänen kärsimyksensä. Tyhjä risti viestii ylösnousemuksesta.

Stola

Papille annetaan pappisvihkimyksessä stola, Kristuksen iestä kuvaava pitkä kaulaliina. Se on papin liturgisen vaatetuksen osa jonka väri vaihtuu kirkkovuoden värityksen mukaan.

XP

X ja P kirjain sisäkkäin ovat kreikankielisen Kristus-sanan ensimmäiset kaksi kirjainta. Lyhennettä kutsutaan myös Kristus-monogrammiksi.

